

Příloha 1 Seznam respondentů

Označení v textu práce	Pohlaví	Věk
RX1	žena	53
RX2	žena	58
RX3	žena	46
RX4	žena	49
RX5	muž	59
RX6	muž	48
RX7	muž	46
RX8	muž	55
RY1	žena	31
RY2	žena	39
RY3	žena	32
RY4	žena	33
RY5	muž	30
RY6	muž	36
RY7	muž	37
RZ1	žena	19
RZ2	žena	27
RZ3	žena	25
RZ4	muž	23
RZ5	muž	26
RZ6	muž	20

Příloha 2 Transkript rozhovorů

Rozhovor č. 1

Autorka:

Co si představíte pod pojmem udržitelností, co to je?

RX1:

A to jsem se bála. Udržitelnost je něco, co má udržet náš důstojný život, naše živobytí. Měli bychom udržet, abychom mohli dál žít kvalitním životem.

Autorka:

Máte tu udržitelnost, tak jak jste to tedy popsala, máte ji spojenou ještě s nějakým jiným oborem?

RX1:

My to máme spojené s naší firmou.

Autorka:

A co tam řešíte tedy za tématu?

RX1:

Skrz tu firmu fotovoltaiky, připojování zdrojů, nabíječky. Takže aby se tady dalo žít minimálně stejně kvalitně, abychom si to tady nekazili.

Autorka:

Jaký si myslíte, že máte přehled o udržitelnosti?

RX1:

Co se týče mého oboru, tak mám asi přehled dobrý.

Autorka:

Teď vám řeknu pět termínů, zkuste je prosím definovat. Tak začneme méně náročným, klimatická změna.

RX1:

To je změna v klimatu, to znamená, že se mění počasí.

Autorka:

Emise.

RX1:

Emise, to jsou asi... Továrny do vzduchu vypouštějí emise. Auta.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RX1:

No to bude asi souviset i s tím. Uhlíková stopa, mě třeba napadlo letadlo, že má uhlíkovou stopu velikou, že to je něco, co škodí. Protože jsem to někde slyšela.

Autorka:

Green Deal?

RX1:

Green Deal. To je všude. Já nevím, co znamená deal, to teda nevím, ale Green Deal si vždycky představuju, že je to projekt, který má zachránit naši planetu. Ekologicky. Zasadila se o to nějaká ekologická skupina, která nám říká, jak zachraňovat planetu, jak šetřit elektřinu a udržet emise nízko. Některá ekologická skupina to vymyslela, která se prostě zasadila o to, že nám bude tady vykládat, jak máme žít, abychom si uchovali tu planetu.

Autorka:

Cirkulární ekonomika?

RX1:

To jsem nikdy neslyšela, fakt ne. A cirkulární ekonomika, tak bych tipovala, že to je něco, že se v tom hospodářství cirkuluje, obíhá nějak, a asi že to tak jako, že něco navazuje na to, aby to mělo nějakou hlavu a patu. Jakože to, aby se to nějak doplňovalo, aby to prostě mělo nějaký sled.

Autorka:

Odkud se nejvíc dozvídáte o udržitelnosti?

RX1:

No, asi z našich intranetů. A asi z televize a internetu.

Autorka:

Dokážete říct přímo nějaký zdroj v té televizi? Přímo nějaký program třeba, nebo pořad?

RX1:

To nevím, cíleně po tom nechodím. Když to tak přijde, třeba ve zprávách, tak to tak nějak vstřebám... To samé na netu, asi na Seznamu.

Autorka:

Rozlišujete mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika?

RX1:

Sleduju tak i tak. Ale jako nevybírám si přímo. Já úplně po tom nejdu, takže když to vidím, tak si to přečtu. Víc věřím grafům, protože jsem technik, ale poslechnu si klidně i ten rozhovor, co si o tom někdo jiný myslí.

Autorka:

V jaké formě tu informaci nejraději konzumujete?

RX1:

Rozhodně nevěřím tomu rozhovoru, na to si dělám svůj názor. I když to poslouchám, tak spíš sbírám informace.

Autorka:

Ani když je to třeba nějaký klimatolog?

RX1:

Ani ne, prostě si říkám jasně, on má svůj názor, tak si ho poslechnu a udělám si na to svůj. A není to, že to je pravda. Ale když mi ukážou grafy, tak těm věřím.

Autorka:

A když si představíte informaci o udržitelnosti, jak vypadá, nebo jakou má třeba tonalitu, titulek.

RX1:

No, asi teďka se to týká témat fotovoltaiky a nabíječek.

Autorka:

Jak reagujete na nějakou zprávu, která je v rozporu s vaším přemýšlením o udržitelnosti?

RX1:

No, přečtu si to určitě, to jo. Ale pak si třeba řeknu, že to byl blábol. Já jako ráda slyším jiné názory, že si to přečtu.

Autorka:

A děláte s tou zprávou potom něco dál? Že ji třeba někomu přepošlete?

RX1:

Nepřepošlu, ale když jsme v hospodě, tak to rozebíráme.

Autorka:

Četla jste někdy nějakou zprávu, která byla přímo proti udržitelnosti? Že ji úplně zavrhla, že nic takového neexistuje?

RX1:

Jo, myslím si, že Klaus to hodně propaguje, tak na to reaguju tak, že je pitomec. Ale asi chce být viditelný a důležitý.

Autorka:

Předpokládám, že vás nejvíce zajímá to téma fotovoltaiky, je ještě nějaké jiné?

RX1:

Ted' mě třeba trápí s tou udržitelností... Ta hořící kupa u Bohumína, tak to mě trápí. S tím by něco mohli udělat.

Autorka:

Vzpomínáte si ted' na nějaký konkrétní třeba příspěvek v televizi nebo na tom webu, který se tou fotovoltaikou předpokládám zabýval? Třeba nějaký, který tu fotovoltaiku popírá jako řešení.

RX1:

To všechny články ji podporují. Já si myslím, že v médiích ani nemůžou napsat, že fotovoltaika je blbost. Ono to není blbost, ale nespasí nás. Je to něco, co máme nadstandard, ale nás to nespasí. Oni to nemůžou napsat, protože elektromobilita je ted' podporovaná přes vládu. Ale jo, napadá mě konkrétní článek o elektroautech. Někde v Belgii je město, které se dalo na tohle, to, že všechno budou mít na zelenou elektřinu a bude úplně nejčistší. A zjistili, že nemají elektřinu. Že kdyby připojili ještě něco trošku víc, tak nastane blackout, protože už nemají kde brát tu elektřinu. A je to jen jedno městečko, takže kdyby na to přišla celá země, tak jsou v pytlí úplně. Tak to mě zaujalo.

Autorka:

Všímáte se toho, že ty články nemusí být jen o udržitelnosti, ale proplouvá to i do jiných témat?

RX1:

To asi ano.

Autorka:

Jak hodnotíte to, jak média informují o udržitelnosti? Co se té třeba četnosti nebo kvality týče.

RX1:

Já si myslím, že se to těch normálních lidí nedotkne, ty jejich informace.

Autorka:

Takže myslíte, že málo, nebo špatně cílí třeba ty informace?

RX1:

No, myslím, že špatně cílí.

Autorka:

Co myslíte, že by tomu pomohlo?

RX1:

To je otázka, protože když zase budou hodně informovat, tak ty lidi se ještě proti tomu víc obrní. To je těžké, no. Ale myslím si, že je málo informací.

Autorka:

Proč to teda nedělají? Proč neinformují víc nebo proč to necílí tím správným směrem?

RX1:

Myslím si, že jim to vláda úplně nepodporuje. Mělo by to být od vlády. Takové jako zadání. Pojd'te to dát mezi ty lidi, pojd'te jim to vysvětlit. Ale zase když se něco hodně vysvětluje, tak třeba já se uzavřu.

Autorka:

Jakým způsobem právě myslíte, že by to měly vysvětlovat, tak aby to lidi neštvalo?

RX1:

Kdyby třeba udusali tu kopku u toho Bohumína, fakt to tam hoří a to je tak špatný, tak pojd'me a hned to zlikvidujeme.

Autorka:

Takže nezačít v médiích, ale začít u sebe.

RX1:

To, kdyby udělali za mě, tak bych si řekla, že to opravdu s tou udržitelností a s tou ekologií myslí vážně.

Autorka:

Jak by mohla vláda zatlačit na soukromá, neveřejnoprávní média?

RX1:

Ale že by měla asi fakt tím, co ona dělá, pak by se o tom i líp informovalo. Ať politici jezdí nejdřív elektroautem, ať ukážou, že to ujede 200 km v pohodě. Ať jdou jako příkladem. Já bych třeba, jako kdyby teď tam tu kopu zlikvidovaly, řeknu, jo, tak já budu fakt pořádně třídit.

Autorka:

Hotovo, mockrát děkuju.

Rozhovor č. 2

Autorka:

Co si představujete pod udržitelností? Co to je?

RX2:

To je teda těžké. Vím o tom, že se jedná teda o udržitelnost přírody. Najít nějaké řešení. Tak řešení problému, znečištění asi a prostě, aby se obnovilo co nejvíc, co jde.

Autorka:

Tak teď se vás zeptám na pět termínů a zkuste je prosím definovat. Klimatická změna.

RX2:

No, že se mění počasí. Že třeba tady v zimě bylo víc sněhu než teď.

Autorka:

Emise.

RX2:

Emise? No, že jezdí víc aut. Dřív jezdilo méně aut.

Autorka:

Uhlíková stopa.

RX2:

No, to jsou ty výfuky u aut. Asi, ne? No, čím víc jezdí ta auta, tak tím víc asi toho uhlíku, ne?

Autorka:

Co je Green Deal?

RX2:

No, tak bych řekla, že je to snaha o obnovení přírody. Že se na tom někdo dohodl, nebo... No, tak jako, já to moc nesleduji, takže si myslím, že se asi dohodli takhle nějaké ty státy dohromady, aby řešili problém přírody.

Autorka:

A poslední, cirkulární ekonomika?

RX2:

No, cirkulární, to je jako, že to takhle běží jakoby oběh, tak oběhová ekonomika, ale víc to nevím. Tak, aby se vyrobilo něco, co se zase vrátí zpátky jakoby pro tu obnovu asi.

Autorka:

Jak byste hodnotila svůj přehled o udržitelnosti? Myslíte, že o ní máte dobrý přehled?

RX2:

Nemám.

Autorka:

A v porovnání s vašimi vrstevníky?

RX2:

No, myslím si, že třeba v práci, co takhle sedíme, tak tohle neřešíme. Spíš řešíme politiku než tohle.

Autorka:

Odkud se nejvíc dozvídáte o udržitelnosti?

RX2:

No, asi v televizi. V televizi nebo v rádiu, když o tom mluví, ale jinak ne. Ale je to dost náhodně...

Autorka:

V té televizi nebo rádiu dokážete mi říct nějaké pořady nebo programy, kde se o tom dozvídáte?

RX2:

No, tak většinou je to ve zprávách. Většinou ČT1 a potom třeba na ČT24 občas, když jsou nějaké ty rozhovory. Mají tam hosta. Ale vyloženě na to nekoukám celou dobu. Jen když je reklama v nějakém filmu. A přepínám to, tak třeba zastavím a jako chvilku poslouchám.

Autorka:

A rozhlas? Jaké posloucháte?

RX2:

Impuls, ale tam to téma je asi hodně málo.

Autorka:

Rozlišujete u těch zpráv, na které narazíte, jestli se jedná čistě o zpravodajství, nebo publicistiku s názorem?

RX2:

No, většinou koukám asi na ty reportáže, to je zpravodajství, ne?

Autorka:

V jakém formátu, velikosti, nejraději zprávy o udržitelnosti konzumujete?

RX2:

Asi když je to krátké, třeba dvě tři věty. Když to zmíní...

Autorka:

Když si představíte zprávu o udržitelnosti, jak vypadá? Čemu se věnuje, jakou má tonalitu, nebo o čem mluví titulek? Jak ta zpráva vypadá obecně, když si ji na první dobrou představíte.

RX2:

Ted' nevím, kde přesně jsem to viděla. Ale na nějakém letišti se přilepilo asi pět lidí k zemi, v Německu. Tak třeba to i mě tohle i vadí, že s tím nesouhlasím, aby to třeba ti lidé dělali. Jakože už je to extrém. Že mi to třeba, tohle jako vadí, že myslíš to třeba, aby šli do přírody a tam sbíraly nějaké odpadky nebo sázely stromy, tak se přilepí na letišti.

Autorka:

Bylo by tedy lepší, kdyby o tom vůbec neinformovala a nedávala ty informace do společnosti?

RX2:

No spíš třeba, že tam nikdo nereaguje jako by na to negativně nebo... Pak tam mluvila holka z té skupiny a nikdo na ni nereaguje negativně.

Autorka:

Jaké téma obecně myslíte, že se nejčastěji objevuje v těch médiích?

RX2:

No většinou asi elektromobily. Elektromobily, nebo auta.

Autorka:

Co nejvíc zajímá vás?

RX2:

No třeba znečišťování, třeba u Indie, nebo tak, tak tohle, to docela jako mi vadí, nebo to bych třeba spíš řešila než nějaká ta elektroauta. To bych řekla, že problém spíš tady ten. Protože si myslím, že jako jsou země, Čína třeba, Amerika, která tohle moc neřeší, nebo řeší to, ale ne tolik, jako třeba Evropa. A myslím si, že Evropa ten svět nezachrání, takže si myslím, že to lidi v Evropě odnesou víc.

Autorka:

Jak byste jako zhodnotila to, jak média o tomhle tématu informují? Informují o tom kvalitně, nebo dostatečně? Měly by se věnovat něčemu víc, něčemu méně?

RX2:

Jo, tak to si myslím, že jo, že jako se o tom mluví hodně. Já to teda moc nesleduju, ale myslím si, že každý den určitě nějak jakoby ve zprávách, nebo v nějakých těch reportážích, že to určitě každý den, že bude něco. Takže si myslím, že to je dostačující.

Autorka:

Jsme hotové, děkuji moc za odpovědi.

Rozhovor č. 3

Autorka:

Co si představujete pod pojmem udržitelnost?

RX3:

No, to je těžká věc. To je nějaké třídění odpadů a tak. No, aby se ty věci co nejvíce udržely a nemusely se obměňovat.

Autorka:

Spojíte si udržitelnost s nějakým konkrétním oborem?

RX3:

Přírodou. Ekologií.

Autorka:

Jak byste zhodnotila svůj přehled o udržitelnosti?

RX3:

Dost špatně.

Autorka:

Teď vám řeknu pět pojmů a zkuste mi prosím říct, co znamenají. Emise.

RX3:

Nějaké výpary, zanášení, popílek. Vydávají to auta, fabriky, spalovny, to všechno jde do vzduchu a všechno to udělá nějaký, možná, problém v té atmosféře.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RX3:

To je to, co zůstává za letadlem, když letí.

Autorka:

Green Deal?

RX3:

To vůbec nevím.

Autorka:

Klimatická změna?

RX3:

No, to prožíváme teď. Nic není, co bylo. Počasí se mění. Otepluje se. Jsme teď v tom, přijde nějaká změna klimatu. Že nám pěkně roztají všechny ty naše ledovce, a v důsledku toho se změní hladina moří, v důsledku toho se budou muset lidé stěhovat. A je to blbě. Některé druhy vyhynou a změní se třeba i mořské proudy.

Autorka:

Církulární ekonomika?

RX3:

Nic.

Autorka:

Odkud se dozvídáte nejvíce informací o udržitelnosti?

RX3:

Asi od svých dcer.

Autorka:

Získáváte nějaké informace z médií?

RX3:

Asi jo. Jo, tak to jo, v televizi.

Autorka:

A kde konkrétně?

RX3:

Ve zprávách.

Autorka:

Nějaký konkrétní pořad?

RX3:

Nevzpomenou si asi úplně...

Autorka:

Něco na internetu konzumujete ohledně udržitelnosti?

RX3:

Ne, vůbec nikde. Nerada čtu na monitoru nebo mobilu.

Autorka:

Co v rozhlase? Nějaké podcasty?

RX3:

No, cíleně to nevyhledávám. Ale teď si vzpomínám na rozhovor na tohle téma. To já mám ráda. Bylo to někdy v neděli, na Dvojce na Českém rozhlase, tam měla boromejka hosta. A vyprávěl tam, byla to nějaká paní, že si koupila rifle a začala pátrat po tom, kde byly vyrobeny. A dostala se vlastně až do východní Asie. A zjistila, jakou výrobní cenu opravdu ty kalhoty mají. No a potom šla a začala o tom mluvit ve světě. Hezky o tom mluvila.

Autorka:

Rozumím tomu dobře, že preferujete publicistický rozhovor nad zpravodajství?

RX3:

Ano, mám ráda, když je tam něco osobního.

Autorka:

Tak když se budeme držet do toho rozhlasu, tak jak vypadá ta informace, která v tom rozhlasu o udržitelnosti je? Je zaměřená, na jaké řešení, nebo to podává fakta...

RX3:

Vypadá to jako zkušenost někoho, že se třeba zaměřil na recyklaci o oblečení a teď o tom vypráví, co proto dělá a k čemu je to dobré. Že to třeba je nutí založit i nějakou neziskovku a zaobírají se tím. A ovlivňují prostě ty ostatní lidi, kteří o tom přemýšlejí.

Autorka:

Jaké to ve vás zanechává pocity?

RX3:

Člověk si to musí uvědomit, co se to vlastně děje, že tak se podle toho snažím chovat. Víím, že třeba plýtvání je špatné, tak se podle toho snažím chovat. No, ale pak jdu a něco si bezmyšlenkovitě koupím. No, ale pak to poslouchám a zjišťuju, že prostě ti lidé třeba nemají co obléknout takhle z různých oblastí.

Autorka:

Na začátku jste řekla, že ve spojení s udržitelností máte recyklaci a třídění. O kterém tématu z udržitelnosti se podle vás v médiích nejčastěji mluví?

RX3:

No, tak o čem se tam nejčastěji mluví? No, o znečišťování prostředí a vody, podle mě, ne? A chtělo by to i nějaké řešení. No, ale myslím si, že to řešení je prostě tak lokální, že dokud to nebude konečně nějakým bodem číslo jedna, tak to nemá smysl řešit. To je blbé přirovnání,

ale. Tamhle třeba začala válka, tak hurá, všichni se spojili a nějakým způsobem se k tomu postavili. Takže si myslím, že to je takový vlažný...

Autorka:

A když se zaměříme zpátky na to, jak o tom podávají informace média?

RX3:

No tak si myslím, že by to měly podávat asi trošičku razantnějším způsobem. A ne někde jako na okraji. Potřebovalo by to větší prostor. Protože pořád... Jakoby se furt ještě nic neděje, že? A takže to není nic katastrofického, když řeknou, ano, tamhle se něco děje a tady tohle, ale nikoho to nebude zajímat. Politici mají zajímavější témata. Nikdo z nich asi nevidí, že jsme na tom špatně.

Autorka:

Proč to tak je? Proč o tom informují podle vás takhle špatně, nebo nedostatečně.

RX3:

Protože to není pro ně zatím bod číslo jedno. Přitom to začíná být dost vidět...

Autorka:

Co by s tím šlo udělat, jak to vylepšit?

RX3:

Točit nějaké dokumentární filmy, které to vysvětlují, víc to propagovat a vysvětlovat mezi lidmi, ale pozitivním způsobem, nevystrašit lidi. A aby se jim to téma nezhnusilo.

Autorka:

Jak reagujete na nějaké zprávy, které informují o udržitelnosti, ale jsou v rozporu s nějakým vaším přesvědčením o ní?

RX3:

No, třeba mi přijde, já vím, že elektroauta musí přijít. Ale musí se to nějak korigovat, protože ty spalovací motory, pamatuju si vždycky, že to bylo pro všechny možný koníček ohromný a myslím si, že to není špatný vynález. Akorát, že se to takhle prostě zvirtlo. Já bych třeba omezila, že v rodině bude prostě jedno auto.

Autorka:

Děkuju za rozhovor.

Rozhovor č. 4

Autorka:

Co si představujete pod pojmem udržitelnost?

RX4:

Tyjo, takhle na začátek, asi nějaký stav, který se dá udržet, že nás to nebude nic stát a bude to výhodné.

Autorka:

Pojí se to s nějakou oblastí?

RX4:

Asi s přírodou, ne? Jako aby se nám tady dobře žilo.

Autorka:

Jak byste zhodnotila svůj přehled o udržitelnosti?

RX4:

Dost blbý je.

Autorka:

Teď vám řeknu pět pojmů. Zkuste mi říct, co znamenají. První je klimatická změna?

RX4:

Třeba, že je větší teplo a bude méně ledovců. Pamatuju si, že zima bývala o dost studenější. A taky ta vedra teď, je to vidět no, nebo si to aspoň pamatuju tak.

Autorka:

Emise.

RX4:

Plyny ve vzduchu, a jsou nějak špatné pro klima.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RX4:

No. To je s tím nějak spojené, kolik je uhlíku ve vzduchu?

Autorka:

Green Deal.

RX4:

Zelený... Ani to nepřeložím, to nevím.

Autorka:

Cirkulární ekonomika?

RX4:

Cirkulovat peníze?

Autorka:

Odkud se dozvídáte nejvíce informací o udržitelnosti?

RX4:

Z televize asi.

Autorka:

A kde konkrétně?

RX4:

Ve zprávách. Asi na jedničce.

Autorka:

Co internet?

RX4:

Tam je toho moc, to mě nebaví.

Autorka:

Je nějaký důvod, proč sledujete zpravodajství?

RX4:

Asi ne, prostě to tam dávají. A na nic jiného o informacích moc nekoukám.

Autorka:

Jak ty zprávy o udržitelnosti vypadají?

RX4:

Straší nás. A jsou spíš negativní, než aby ukázali něco dobrého.

Autorka:

Jak se pak cítíte?

RX4:

Jako mrzí mě to, nebo je mi z toho nehezky. Ale zase je dobré o tom vědět, že jo. Měli bychom na to koukat a uvědomovat si své chování.

Autorka:

Jaké téma je v médiích ve spojitosti s udržitelností nejčastěji konzumujete?

RX4:

Asi nějaké znečištění, třeba si pamatuju nějakou zprávu, kde ukazovali, jak jsou oceány plné plastů atd.

Autorka:

Mělo by se to změnit, nebo je to správný směr? Ukazovat věci, tak jak jsou a vystrašit lidi?

RX4:

Myslím, že to je dobře, že to jakoby otevře oči, ale zase to nesmí být moc, protože to pak lidi zase na to koukat nebudou, to je těžké no... A taky když to tam dají jednou za uherák, tak jasně, že to musí zvednout ze židle.

Autorka:

Co je na tom špatně?

RX4:

Že lidi to pak vnímají jednostranně a ne vcelku. Takže asi by měli přidat víc takových zpráv, aby se nám to dostalo pod kůži.

Autorka:

Moc děkuji.

Rozhovor č. 5

Autorka:

Řekněte mi prosím, co si představujete pod pojmem udržitelnost.

RX5:

Že tady ještě nějakou dobu na té planetě pobudeme.

Autorka:

Jak byste zhodnotil svůj přehled o udržitelnosti?

RX5:

Čtu o ní všude. Sám nad ní nepřemýšlím, pouze vstřebávám informace, které se ke mně dostanou a co si přečtu.

Autorka:

Řekl byste, že máte dobrý přehled třeba v porovnání se svými vrstevníky?

RX5:

Nemyslím si, myslím, že to tak nastejno.

Autorka:

Zkuste prosím definovat následujících pět termínů. Začneme klimatickou změnou.

RX5:

Oteplování. Skleníkové plyny. Je tady tepleji, rozpouští se ledovce, stoupne hladina a lidi nebudou mít kde bydlet.

Autorka:

Emise.

RX5:

Spalovací motory, fabriky. Potřeba přejít na obnovitelné zdroje. Je to znečištění ovzduší tím, že do něj vypouštíme drobné částice. Je to tak, že každý, kdo to dělá, za to zaplatí nějakou daň, nějaký poplatek. Prodává se to, jmenuje se to emisní povolenky, obchoduje se s tím ve světě. A samozřejmě v autě je to asi promítnuté do celé nafty.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RX5:

To, kolik každý vypustí CO₂ do vzduchu svou činností.

Autorka:

Popsal byste, co to je Green Deal?

RX5:

Green je zelený, deal je dohoda nebo šance v tomto směru. A je to tak, že od těch znečišťovatelů přejdeme k čistým výrobkům, abychom tolik neznečišťovali, ale je to za cenu, že nás to bude něco stát. A je to specifické asi pro Evropu.

Autorka:

Cirkulární ekonomika?

RX5:

Nevím.

Autorka:

Už jste tedy říkal, že o udržitelnosti někde čtete.

RX5:

V práci to máme v korporátní strategii, takže co nám chodí, tak tam řešíme, sázíme stromky, uklízíme ZOO, protože korporát to tak chce. Ale jinak o tom čtu v médiích.

Autorka:

Kde konkrétně?

RX5:

Internet. Televize.

Autorka:

Co tisk?

RX5:

Ne.

Autorka:

Takže nějaké webové články? Konkrétně my řeknete nějaký?

RX5:

Seznam, Hospodářské noviny, tyto informační portály.

Autorka:

Rozlišujete mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika?

RX5:

Rozlišuju to, vnímám rozdíl, ale přečtu si obě. Zpravodajství je podle mě to, co mi dá rychlou informaci, nějaká konkrétní fakta. Publicistika je, že už se nad tím ten autor zamýšlí a vnáší do toho nějakou svou informaci. Ale zpravodajství je důležitější.

Autorka:

V jaké formě máte nejrady tu informaci podanou?

RX5:

No, jako pro analytika. Krátké, grafy, fakta. Co je nad deset řádek člověk nečte.

Autorka:

Když si představíte nějakou tu informaci nebo zprávu, kde se o udržitelnosti informuje, jak vypadá? Jaký to má třeba titulek, tonalitu, čemu se věnuje?

RX5:

Jak vypadá ten titulek, tak většinou je to o ekonomice, o vozidlech, už je to méně o třídění odpadů a takovýchto věcech. Takže hlavně průmysl.

Autorka:

U toho zpravodajství je to asi těžší, ale přináší vám to nějaké konkrétní emoce? Máte z toho nějaké pocity?

RX5:

U udržitelnosti ne. Jsou jiná témata, která ve mně emoce ve zpravodajství vzbudí, ale u udržitelnosti ne.

Autorka:

Které to konkrétní téma z udržitelnosti myslíte, že se nejčastěji diskutuje v médiích celkově?

RX5:

Tak v poslední době je to návrat k plynu a k uhlí, kvůli Ukrajině.

Autorka:

Jaké téma nejraději konzumujete vy?

RX5:

No, beru to jenom fakticky a nevybírám si to. Čtu to, když to tam vidím, ale nevyhledávám.

Autorka:

Takže nejdete cíleně za těmi zprávami, ale když to přijde, tak to přečtete. Vzpomenete si teď na nějaké konkrétní články, které se tím zabývaly?

RX5:

To je trochu vzdálenější. Ale že Gretu zavřeli dvakrát během jednoho dne.

Autorka:

Předpokládám tedy, že máte o udržitelnosti nějaké povědomí, nějaké mínění, určitým způsobem o něm smýšlíte. Jak reagujete na zprávy, které jsou proti tomu?

RX5:

Články, které jsou proti udržitelnosti, přečtu a snažím se získat ta fakta z toho, protože jsou to, pokud je to zpravodajství, zase fakta. A ne vždy je to na škodu, přestože jsem pro udržitelnost, tak zpravodajství proti udržitelnosti mi nevádí. Neuškodí mi to, přečtu si to a získám z toho ty informace. Vyhodnotím to, jestli je to blábol nebo ne.

Autorka:

Jak byste zhodnotil to, jak se o udržitelnosti mluví v médiích?

RX5:

Myslím si, že tendenčně. Že tam toho je poslední dobou čím dál tím víc a že to je vždycky spojeno s nějakou snahou ty lidi někam nasměrovat. Často se tam objevuje zdůvodnění jiných rozhodnutí. Podporuje to nějaké rozhodnutí, proč teď budeme jednat takhle a že to podporuje rozhodnutí těch politiků i odborníků.

Autorka:

To bylo rychlé, hezky, díky moc.

Rozhovor č. 6

Autorka:

Začneme, co si pod pojmem udržitelnost představíš?

RX6:

Pod pojmem udržitelnost si představím dlouhodobou věčnost nebo dlouhý výhled do budoucnosti, zkrátka do budoucnosti, abychom mohli existovat.

Autorka:

Stačí a pojí se ti to s nějakou oblastí?

RX6:

Před životní prostředí především, no.

Autorka:

Nebo jak bys zhodnotil svůj přehled?

RX6:

Já myslím, že mám přehled dobrý.

Autorka:

Dobře, teď ti řeknu pět termínů a ty se mi prosím pokus definovat, jo?

Autorka:

Tak začneme klimatickou změnou.

RX6:

Klimatická změna probíhala už před tisíciletími, staletími, desetiletími. A stále probíhá klimatická změna... Dnes má na to vliv i člověk, který na to dříve vliv neměl, ale myslím, že jeho vliv je nepatrný.

Autorka:

Dobře, co jsou to emise?

RX6:

Emise jsou látky, které jsou vypouštěny z komínu, které jsou emitovány do ovzduší.

Autorka:

A nějaké konkrétní látky, můžeš říct?

RX6:

No, třeba prach, nebo CO₂.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RX6:

Uhlíková stopa vzniká v důsledku spalování fosilních paliv. Ale myslím, že v tomto případě to není tak jednoznačné. Ano, vzniká při spalování fosilních paliv. Ale nejvíce uhlíku produkují oceány.

Autorka:

A Green Deal?

RX6:

Vymysleli němečtí bankéři, aby si namazali svoji kapsu. Myslím, že je neudržitelný. Ano, ochrana životního prostředí, jo. Ale pozvolná a ne způsobem, jaký to vymyslel Green Deal. Je to celospolečenské opatření omezující lidskou činnost za účelem snižování jeho negativního vlivu na životní prostředí.

Autorka:

Dobře, a poslední, cirkulární ekonomika?

RX6:

Cirkulární ekonomika, co si pod tím představuji? Myslím si, že je to ekonomika, která se opakuje. Cirkulární nebo nějaká taková, jako bych řekl, globální, že nemůžeš se uzavřít jako v jeden stát, že musíš spolupracovat a musí se ekonomika obnovovat, točit. Ale nevím, spíš hádám.

Autorka:

Tak teď se budeme bavit o tom, odkud nejvíc ty informace o udržitelnosti získáváš.

RX6:

Z televize, já moc nečtu, z televize. A internet někdy.

Autorka:

Dokážeš mi říct nějaký přímo program nebo pořad, kde se o udržitelnosti v televizi dozvídáš?

RX6:

Koukám hodně často na ČT 24.

Autorka:

Dokážeš mi říct nějaké internetové zdroje?

RX6:

Každý den koukám, co je tam nového, projíždím články a vždy tam něco jako je. Sleduju to na Seznamu, tam je zdrojů víc.

Autorka:

Jdeš někdy cíleně za informacemi o udržitelnosti nebo je to spíš, že to na tebe prostě vyskočí?

RX6:

Rozhodně ne, v tomto případě ne.

Autorka:

Rozlišuješ mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika?

RX6:

Člověče, to ani nevím, že nějaký takový termín existuje v nějakém komentování, to mi ani nenapadlo. Je pravda, že je dobré, když si člověk poslechne nějaký názor někoho, asi který o tom něco ví, na druhé straně si musí přebrat, jestli má pravdu nebo nemá pravdu. Jako když budu poslouchat o Grétě, tak to asi vypnu.

Autorka:

Jak to rád konzumuješ ty? Preferuješ třeba data nebo něčí názor?

RX6:

Já bych řekl možná holá data, exaktně daná nebo spočítaná, protože to je zkrátka dané a hotové.

Když to bude někdo komentovat, obhajovat nebo vyvracet, tak mě může trochu nalomit, aniž má pravdu.

Autorka:

Dobře. Představ si teď nějakou tu informaci, třeba nějaký ten článek o udržitelnosti, jak to vypadá, jaký to má třeba titulek, tonalitu, čím se to zabývá atd.

RX6:

Já si vybavuju velice dobře zprávu, která měla tzv. hokejkový efekt. Vydal to nějaký Ind, který byl předseda nějaké ekologické asociace a strašil v článku lidi, co nastane. A ten graf nerostl aritmeticky, ale exponenciálně, pořád se to zvedalo, až nakonec to bylo zakončené slovy, že tento Ind, tento pán si to vymyslel jenom proto, aby byl populární a aby zkrátka jeho články byly čtivé a vůbec to nebyla pravda.

Autorka:

Spíš obecně, jak ta zpráva vypadá, tohle bylo dost konkrétní.

RX6:

Já myslím, že média nám nelžou, ale zase neříkají úplnou pravdu. Řekl bych, že média tak ze 70, 80 % nelžou a z 20 % si tam vždycky potřebuje každý něco doplnit. Každý hájí své zájmy, především ekonomické, což je třeba boom solární energie, kdy před 20 lety hromadu lidí si udělalo solární panely s tím, že běžní lidi, kteří neměli přístup k informacím, tak dodnes

doplácí na takzvané solární barony. S tím, že celá solární energetika je dobrá, ale zase neříkají zcela pravdu, že solární panely, co s nimi budeme dělat... Jejich výroba je náročná. Oni po pěti letech ztrácí značnou účinnost. Takže celý výsledek není tak jednoznačný, že solární panely jsou spasitelné.

Autorka:

Jak na takové zprávy, když o tom čteš, reaguješ? Vypneš to nebo si to přečteš s tím, že na konci řekneš, že to je blbost, nebo komentuješ třeba?

RX6:

Přečtu si je, ale neberu je moc vážně.

Autorka:

Celkově teda, když čteš o té udržitelnosti, jaké emoce v tobě u toho převládají?

RX6:

Já nevím, myslím, že zase s konzumním životem, který vede celá společnost, tak asi s tím nic dělat nedá. Zkrátka tomu musíme nechat volný průběh, protože Evropa se zabývá klimatickými změnami, ale je to nejmenší producent emisí. Mnoho lidí o klimatických změnách hovoří, ale sami o sobě to nic neudělají.

Autorka:

Jak bys zhodnotil, jak média obecně o udržitelnosti informují?

RX6:

Já myslím, že je tam toho dost, někdy až moc. Kdyby se to objevovalo ještě častěji, tak bychom neměli nic jiného než klimatické změny.

Autorka:

Skvěle, díky.

Rozhovor č. 7

Autorka:

Řekněte mi prosím na úvod, co si představíte pod pojmem udržitelnost.

RX7:

Že mi něco nevypadne z ruky. Ale jinam mi to říká něco v tom smyslu jako udržení stávajícího životního prostředí. Nebo jako udržení stávajícího stavu.

Autorka:

Jak byste zhodnotil svůj přehled o udržitelnosti?

RX7:

Myslím si, že ho mám dobrý, protože sleduju každodenní dění.

Autorka:

Dobře, řeknu vám teď pět pojmů, zkuste mi je definovat, ano? První termín jsou emise.

RX7:

Látky, které se produkují do životního prostředí.

Autorka:

Další je uhlíková stopa.

RX7:

To jsou organické sloučeniny s uhlíkem z fosilních paliv, které se dostávají do vzduchu.

Autorka:

Green Deal.

RX7:

Zelený úděl. Snaha EU o snižování emisí.

Autorka:

Klimatická změna

RX7:

Že se země celosvětově ohřívá.

Autorka:

Cirkulární ekonomika.

RX7:

To nevím, co přesně znamená.

Autorka:

Odkud se dozvídáte nejvíc informací o udržitelnosti?

RX7:

Z internetu, trochu méně z televize. To jsou asi jediné dva zdroje.

Autorka:

Co konkrétně si mám představit pod internetem?

RX7:

Články.

Autorka:

Co sociální sítě.

RX7:

Ne, žádné ani nemám.

Autorka:

Videa na YouTube? Nebo rozhlas

RX7:

To jo, ale ne ta videa, nebo tedy rozhlas, která se týkají udržitelnosti.

Autorka:

Tisk, noviny?

RX7:

Ne.

Autorka:

Rozlišujete u těch článků, jestli se jedná o zpravodajství nebo publicistiku?

RX7:

Asi ne úplně, nedovedu to přesně rozlišit.

Autorka:

Ty informace, které získáváte, nebo ta média, která sledujete, děláte to za účelem? Že si chcete o té udržitelnosti něco přecíst, nebo je to spíše náhodné?

RX7:

Spíš projíždím zprávy a zaujme mě titulek, tak si to přečtu.

Autorka:

Částečně to asi vychází z vaší předchozí odpovědi. Ale radši se zeptám, jakou formou máte tu zprávu o udržitelnosti nejraději podanou?

RX7:

Nejjednodušší by pro mě bylo to, co čtu na internetu sledovat formou zpravodajství v televizi. Občas jsou v těch člancích grafy, to mě taky baví.

Autorka:

Dokážete ještě nějak víc popsat zprávu v těch médiích, která se věnují udržitelnosti? Teď ne skrz tu formu, ale spíš přes tu informaci, kterou to obsahuje.

RX7:

Obvykle je to zpráva toho charakteru, že se svět žene tím nesprávným způsobem. Neřekl bych, že je to tak negativisticky zaměřené, ale spíš zaměřené pasivně. Že se snaží nějakým způsobem lidstvu otevřít to negativní hledisko toho, kam vede třeba celosvětové oteplování. Takže je to vlastně realistické svým způsobem.

Autorka:

A myslíte, že jsou takhle koncipované všechny zprávy, nebo jenom ty zprávy, které čtete nebo si vybíráte?

RX7:

Ale já neříkám, že ty zprávy nejsou pravdivé. Jsou realistické a popisují to, kam dnešní ekonomika směřuje. A měly by se zveřejňovat, i když je to negativní. Ale na druhou stranu nevím, jestli ten Green Deal je tím správným řešením. Protože si myslím, že jestli to nebude v některých případech do slepých uliček. Jestli třeba omezování spalovacích motorů je ta správná cesta ve srovnání s tím, co nad námi létá.

Autorka:

Jaké z toho máte potom pocity, když ty zprávy čtete?

RX7:

Kdyby k tomu přistoupil celý svět, jak k tomu přistupuje Evropa, tak bych z toho měl pozitivní pocit. No tak, když si teda odmyslím to, že nebudu uvažovat nad tím, jak to vnímá celý svět, protože pochybuju, že takové starosti mají v Africe, tak si myslím, že je to médii prezentováno celkem přirozeně.

Autorka:

Jaké téma myslíte, že se nejvíc diskutuje v těch médiích. Nebo čemu se nejvíc věnují?

RX7:

Samozřejmě elektromobilita. Protože mi připadá, že je to nejčastější téma, které se v médiích objevuje.

Autorka:

Na jaké téma se v článkách nejvíc zaměřujete vy?

RX7:

Hlavně tu elektromobilitu, to mě z té ochrany zajímá nejvíc, protože se mě to dotýká.

Autorka:

Vzpomenete si na nějaký konkrétní obsah, který jste nedávno četl? Třeba i s titulkem.

RX7:

Na konkrétní článek si nevzpomínám, ale obecně, že se mluví o tom, že do roku 35 skončí spalovací motory.

Autorka:

Jak reagujete na zprávy, které informovaly o udržitelnosti a jsou v rozporu s nějakým vašim přemýšlením?

RX7:

V první řadě přemýšlím o tom, jestli trvalý ekonomický rozvoj a zvyšování míry rozvoje každoroční stojí za to, abychom takhle tu planetu plundrovali. Jestli by se nemělo přibrzdit v tom rozvoji. Když něco takového čtu, úplně ho neignoruju. Snažím se si z toho článku vzít to, co by mohlo ovlivnit můj názor. Třeba jsou tam nové myšlenky, o kterých jsem ještě nevěděl a já si to potom srovnám s tím, co jsem si o tom do té doby myslel. Beru i protinázor.

Autorka:

Informuje se podle tebe o tom tématu v médiích dostatečně?

RX7:

No, myslím si, že vzhledem k tomu, jak je to obsáhlá a důležitá oblast, tak ne. Protože tak zas moc článků na tohle téma tolik, kolik by si toho zasloužilo, není.

Autorka:

A proč to tak je? Co jsou ty překážky, proč ho není víc.

RX7:

Ale tak jestli je to tak důležité téma, tak proč média a politici neburcují ještě víc? K tomu, do čeho se řítíme. Protože si téhle důležitosti ještě nejsou vědomi a zajímají je jiná témata.

Autorka:

A proč o tom média informují málo?

RX7:

No, protože je pro ně výhodnější, výnosnější a významnější a pro lidi pochopitelnější, když budou například mluvit o válečných tématech. To je bude zajímat víc než čtení o támhle kácení pralesů.

Autorka:

Co by tomu pomohlo?

RX7:

Aby se ukazovaly ty odstrašující příklady, které se dějí, když je ta země huntována. Někteří lidé o tom nemají ponětí. Záleží taky na tom, na koho cílí. Věřím tomu, že mladší generace,

kteřá má lepší přehled, toho o tom tématu ví víc než naše generace, která těžko stráví to, že si musí zvyknout na jiný typ vytápění.

Autorka:

Děkuju za odpovědi.

Respondent č. 8

Autorka:

Co si představíš pod pojmem udržitelnost?

RX8:

Je to stav, který je dlouhodobě kontrolovatelný.

Autorka:

Máš to spojené s nějakou konkrétní oblastí?

RX8:

No, tak asi nejčastěji se to pojí s přírodou a ochranou planety.

Autorka:

Jak bys zhodnotil svůj přehled o udržitelnosti?

RX8:

Myslím si, že mám nadprůměrný.

Autorka:

Nadprůměrný nad kým?

RX8:

Nad průměrným člověkem v České republice.

Autorka:

Nadhodím vždy nějaký termín a zkus mi ho prosím definovat. Co je to klimatická změna.

RX8:

Jev, který se děje, když se planeta otepluje a mohou za to z velké části emise.

Autorka:

A co jsou ty emise?

RX8:

Znečišťující látky v životním prostředí.

Autorka:

Co je to uhlíková stopa?

RX8:

To bych řekl, že je množství CO₂, které vyprodukuje někdo, někdo nebo něco, co měříme. Takže typu automobil má uhlíkovou stopu nějakou za určitý čas. Člověk svým chováním, co dělá, tak má taky nějakou uhlíkovou stopu. Takže je to množství CO₂ za určitý čas.

Autorka:

Green Deal?

RX8:

Pohádka, utopie, kterou se snažíme bez ohledu na proveditelnost prosadit a podělat si tak ekonomiku v Evropě. Je to myšlenka, jak zachránit svět, ale při její tvorbě se nebral ohled na všechny aspekty, bralo se to jenom z jednoho úhlu. Evropská unie se snaží donutit svoje státy, které to podepsali, aby snižovaly emise na svém území.

Autorka:

A cirkulární ekonomika?

RX8:

Hospodářské odvětví, které se zabývá znovupoužíváním produktu.

Autorka:

Odkud se nejvíc dozvíš o udržitelnosti?

RX8:

Asi přátelé. A nějaká média, všechna možné. A někdy koukám na rozhovory.

Autorka:

Jaké konkrétně?

RX8:

Seznam Zprávy, Česká televize, iRozhlas, Parlamentní listy.

Autorka:

Tam všude se dozvíš o udržitelnosti?

RX8:

Já to nevnímám. Klikám na články, které mě zajímají, což je i udržitelnost a nevnímám, kde na to klikám.

Autorka:

Jaký druh medií preferuješ pro získávání informací o udržitelnosti?

RX8:

Písemná, elektronická písemná, takže články.

Autorka:

A jak moc ty informace, které se dozvídáš, považuješ za důvěryhodné?

RX8:

To záleží, přijde mi, že každý člověk si myslí, že dokáže pochopit, jestli je to pravda, nebo to není pravda, takže takhle spoléhám na svoje vnímání a že poznám, co je a není lež. Takže přečtu si třeba článek a přijde mi, že to je blbost, tak to zahodím za hlavu, nebo si přečtu něco jiného, co mi přijde zajímavé a třeba se poučím. Například, když přečtu článek o tom, jak je elektromobilita strašně ekologická, tak to je něco, co považuji za manipulativní a nemyslím si, že to je pravda, takže z toho si neberu informace. Pokud přečtu jiný článek, který mě třeba zaujme, tak k tomu věřím víc.

Autorka:

Rozlišuješ mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika?

RX8:

Jasně. Akorát v dnešní době mi přijde, že už je to zpravodajství osobní. Že v dnešním zpravodajství je prostě publicistika. Že ten rozdíl je setřený.

Autorka:

Jaké téma tě nejvíce baví?

RX8:

Asi cokoliv. Hodně mě zajímá jaderná energie, jaderné elektrárny. Není to vyloženě o udržitelnosti, ale beru jadernou elektřinu za zelenou, tudíž za budoucí zastavení uhelných elektráren. Takže to beru za udržitelné. Zajímají mě elektromobily. Zajímá mě obecně Green Deal. Asi obecně cokoliv, co přispěje naší planetě.

Autorka:

Vzpomeneš si na nějaký konkrétní obsah v médiích o udržitelnosti? Třeba článek, nebo post.

RX8:

Zdroj asi neuvedu, ale je to asi tak rok zpátky, co mě zaujal jeden článek. O pískových akumulátorech, které ukládají energii v písku, protože písek se dokáže rozžhavit na obrovskou teplotu a dokáže tu teplotu udržet. Takže místo toho, abychom používali nějaké alkalické baterie, použijeme obří nádoby s pískem, který rozžhaví, když mají přebytek energie, a pak tu teplotu využívají při nedostatku.

Autorka:

Které konkrétní téma o udržitelnosti považuješ za nejčastěji diskutované? Ne, které konzumuješ ty nejvíce, ale která se podle tebe nejčastěji objevují.

RX8:

Uhlíková stopa, emisní povolenky.

Autorka:

Jak na tebe obecně působí informace o udržitelnosti v médiích. Jak ovlivňují tvůj pohled na udržitelnost?

RX8:

To záleží, o čem ta zpráva je. Pokud se tam mluví o třicítkářích v Praze, tak je to negativní. Pokud se tam mluví o vědeckých objevech, které by mohly pomoci, tak je to pozitivní. Například malý jaderný reaktor, který bude fungovat na Antarktidě, aby tam nemuseli používat spalovací motory pro výrobu elektřiny.

Autorka:

Jak reaguješ na zprávy, které informují o udržitelnosti, ale jsou v rozporu s nějakým tvým přesvědčením?

RX8:

Asi s pobavením. Jako čtu vše, ale některé hodím za hlavu, že nejsou relevantní pro mě.

Autorka:

Jak bys zhodnotil, jak média informují o udržitelnosti?

RX8:

Myslím si, že množstevně ano, jako dost. Otázka je, o čem přesně informují. Pokud dávají každý večer pětiminutovou reportáž na téma, že třicítkáři v Praze na půl dne zablokovali dopravu, je to o udržitelnosti ano, je to relevantní pro podporu udržitelnosti, ne není. Takže co se týče množství minut, tak ano, ale mohli by informovat o něčem zajímavějším, ale nebylo by to tak čtivé a lidi by se na to neřídali.

Autorka:

To mě vede k další otázce. Jaké jsou podle tebe hlavní překážky ve zvyšování povědomí o udržitelnosti v médiích?

RX8:

Nikoho to nezajímá, nejsou v tom peníze. Nikoho nemotivuje být udržitelný, protože to jsou jenom zbytečné výdaje a nemá to žádný zisk. Jsou moc zaměřené na sledovanost.

Autorka:

Jsme hotovi, díky.

Rozhovor č. 9

Autorka:

Co si představíte pod pojmem udržitelnost? Co to je a co do toho podle vás spadá?

RY1:

No tak udržitelnost je s ohledem k věcem. Tak to беру jako ekologickou udržitelnost, že věci mají následné využití, třeba udržitelnost oblečení. Vidím pod tím třeba Vinted a nakupuju převážně tam. Prostě udržitelné materiály, jako výroba. Recyklované materiály atd. Věci obecně, které svým vznikem a vlastně i nějakým zánikem mají co nejméně zatěžovat planetu.

Autorka:

Jak byste zhodnotila svůj přehled o udržitelnosti?

RY1

Myslím si, že... Já na tom nejsem úplně špatně, ale určitě tam jsou určité mezery.

Autorka:

A v porovnání s vrstevníky?

RY1

Tak to si myslím, že to mám tak stejně. Ale tak záleží, s jakými vrstevníky se porovnávám. Jako třeba, když jsem byla v Praze, tam lidi ty věci řeší úplně jinak než třeba vrstevníci tady na maloměstě. I přestože si myslím, že mám kolem sebe určitou sociální skupinu lidí, kteří jako smýšlí podobně, tak furt v Praze se to téma jako diskutuje mnohem víc.

Autorka:

Řeknu vám teď několik pojmů a pokuste se je prosím definovat. První jsou emise.

RY1:

No, to jsou vlastně škodlivé výpary, které vznikají při produkování, výrobě nějakého tepla nebo z auta. Něco spojeného s tou cirkulační ekonomikou.

Autorka:

Máte asi na mysli cirkulární ekonomika. Řeknete mi, co to je?

RY1

Cirkulární, ajo. No, tak to je prostě jako ekonomika toho, že přesně ta firma nepřemýšlí jenom tak, že vyrobí nějaký produkt a nazdar, ale přemýšlí, jak vlastně ten produkt půjde dál a co se z něj stane a co by se z něj dál mohlo vyrobit a aby to bylo v takovém kolečku a nezatěžovalo to planetu.

Autorka:

Tak dál, uhlíková stopa.

RY1

Uhlíková stopa je množství, které za sebou každý člověk zanechá, ne? Svým fungováním na planetě, za svůj život. Tak každý zanechá nějakou uhlíkovou stopu.

Autorka:

Další termín je Green Deal?

RY1:

Vlastně nějaká zelená dohoda. Nevím, teď přesně teda konkrétní. Ale je to dohoda o nějakém budoucím fungování celé populace, ne? O snižování emisí, o přesně takové recyklaci a znovuvyužívání materiálu.

Autorka:

No a poslední. Klimatická změna.

RY1:

Je to celosvětová změna klimatu, která zahrnuje tání ledovců a změny teplot na celé planetě, kdy se průměrná celosvětová, nebo teď nevím, jestli je to celosvětová, tak teplota oceánu zvyšuje víc, než má.

Autorka:

Odkud se nejvíc dozvídáte o udržitelnosti?

RY1:

Přemýšlím. Tak já si myslím, že nejvíc je to z médií, různé články. Asi i to, že se o tom bavím s lidmi, ale ne nikdy tak do hloubky.

Autorka:

Zmínila jste články na internetu, vybavíte si nějaký konkrétní zdroj, nebo několik zdrojů, ze kterých ty informace získáváte?

RY1:

No, různě. Jako určitě ČT24, ale i se zprávami. Tam je takový ten každodenní přehled. Dost mě to baví třeba na Instagramu, tam sleduju Jsem v obraze. Ale to si neuvědomuji, co tam je, jestli to je jako zrovna s tou udržitelností, ale to je takové médium, které dost často si čtu.

Autorka:

Takže i sociální sítě teda?

RY1:

Jo, jo, jo. Třeba na Facebooku sdílí kamarádi hodně informací ze škol, nebo nějaké skupiny. No a pak časopisy. Jakože Forbes, Reflex, někdy. Spíš teď už tolik ne, teď minimálně, no. Protože jsou to články delšího charakteru.

Autorka:

A sledujete nějaké takové zprávy o udržitelnosti v televizi?

RY1:

No, my na televizi moc nekoukáme, takže jediné, když máme zapnuto, tak je to ČT24, no.

Autorka:

Co udržitelnost v reklamě? Vybaví se vám nějaká reklama, kde na vás tohle téma vyskočí?

RY1:

Jediné, co si jako teď vybavím, tak reklama na třídění odpadů. Jinak v televizi, jak ji nesledujeme, tak nic nevidím... Když koukám na tašku na nákup, tak mají ty papírové tašky, jak jsou všichni eko a mají papírové tašky. A podle mě jsou ty papírové tašky ještě škodlivější než ty plastové.

Autorka:

Když tedy berete ty informace z článků nebo sociálních sítí rozlišujete mezi tím, jestli je to zpravodajství a publicistika? Rozlišujete mezi zprávou s objektivními daty a když vám třeba nabízí osobní pohled?

RY1:

To já jsem jako ráda za ten názor... Jako zase si to ráda přečtu, protože mám pocit, že nemůžu být odborníkem na všechno a věřím, že když je to názor od odborníka, tak je v tom tématu chytrější než já. Samozřejmě ne vždy s tím souhlasím, ale vždy si z té informace něco vezmu.

Autorka:

Já se teda ještě utvrdím v té odpovědi, takže většinou ty informace sledujete nebo konzumujete tak, že k vám prostě nějak přijdou? Nebo účelně jdete číst zprávy o udržitelnosti?

RY1:

Tak když to přijde a je to to téma, co mě z udržitelnosti zajímá, které si prostě rozkliknu a v to málo času, co mám, se kouknu.

Autorka:

A v jakém formátu to nejraději konzumujete?

RY1:

To je asi krátký článek. To je takový, že si to teď přečtu na chvíli, že si to můžu přečíst třeba na záchodě, protože to je jedno z mála míst, kde mám fakt ticho. Jasný, stručný, pěkně nabušený informacemi.

Autorka:

Můžeme tedy do další části. Představte si prosím zprávu nebo nějaký ten článek o udržitelnosti, jak vypadá? Čemu se věnuje a jakou má tonalitu například?

RY1:

Tak to dost asi záleží na tom, kde o tom informují. Třeba mě napadá na ČT24 se Stachem, který tam má třeba víc odborníků a ti to tam takhle řeší, ale nestraší. Dost často je ale třeba na Seznamu titulek, který pohoršuje a říká, že se blížíme k nějakému pomalu konci světa, jenom aby člověk na ten článek klikl. A pak třeba kolikrát v tom článku jsou i nějaká fakta a není to zaměřené takhle strašně, ale ty titulky jsou občas dost šílené. Tak já to třeba taky rozkliknu, protože se leknu, co se stalo. A dočtu se tam, že byla záplava. Jenže pak je tam dál napsáno, že ty záplavy jsou tam vlastně každý rok už dlouho...

Autorka:

Jaké konkrétní téma ohledně udržitelnosti si myslíte, že se v médiích objevuje nejčastěji?

RY1:

Tak určitě auta. Je to přirozené. Protože jsme prostě automobilová země. Cítím, že z toho mají všichni možná strach. Pak klimatická změna určitě, tak to je jako ohromné téma, že jo? To je asi víc ještě než ta auta.

Autorka:

Předpokládám, že máte k udržitelnosti nějaký vztah. Jak reagujete na zprávy, které o udržitelnosti informují, ale jsou v rozporu s tvým smýšlením o ní?

RY1:

No, jako když je to nějaký článek a začínám to číst a přesně tam píšou nějaké ptákoviny, tak to přestanu číst.

Autorka:

Jakože ptákovina, že to vám nedává smysl, nebo je to objektivní prostě nesmysl?

RY1:

No, nevím. To nevím, jak moc objektivní. Ale mně to přijde jako, že to je nesmysl. S tím, že mám vystudovanou přírodovědu. Jak se co děje a co může třeba to klima ovlivnit. Třeba ty povodně, které se opakují a média to připisují změně klimatu.

Autorka:

Vidím, že zrovna ty povodně jsou asi pro vás takové ožehavé téma.

RY1:

Mě samotnou hrozně děsí vlastně, že prostě média, mně přijde, že dost často tyhle věci zveličují a pak každou malou přírodní nesrovnalost vypíchnou, jenom aby byly čtená, nebo aby byly ty s tou největší novinkou, nevím.

Autorka:

Hezky mi navazujete na další otázku. Jak hodnotíte to, jak média o tomto tématu informují.

RY1:

Jdou přes ty katastrofy, ne? Jakože, já nevím, tak existuje spousta podobných projektů, které řeší udržitelnost jako různých dalších věcí. A o těch projektech se prostě moc nemluví. Nevím, prostě třeba, kdyby se stejně tak, jak se informuje o těch katastrofách, informovalo i o těch udržitelných věcech, to by bylo dobré. To mě jako první napadne, protože jsem to řešila zase nedávno. Menstruační kalhotky, že jo. To je prostě věc, která je z mého pohledu úplně udržitelná. A samozřejmě to má taky své, že jo. Zase je potřeba voda, ale nevzniká odpad. A jako přijde mi, že na to, jak je to vlastně super výrobek, má to hrozně moc kladů, tak furt mám ve své bublině jenom pár holek, které to používají. Chybí mi to v médiích. Na mě to občas někde vyskočí, ale protože to hledám na internetu, tak na mě vyskočí jako reklamy. Ale že bych si vážně přečetla článek o tom, podívejte, existuje tohle a tohle, přitom už na trhu je takové množství. Víte, jakože takové ty produkty, které vlastně strašně snadno dělají tady to fungování udržitelnější, tak v médiích a takových věcech, toho prostě není tolik.

Autorka:

Proč myslíte tedy, že o tom neinformují?

RY1:

No tak asi to není tak, že je to jako super téma na informování. Ty firmy zase nemají třeba takové prachy na marketing, aby si daly reklamu do televize. Když jsem občas někde u našich byla, dávaly Ulici, tak tam jsou reklamy na kde co, v rámci toho seriálu.

Autorka:

Máme hotovo, děkuji za odpovědi.

Rozhovor č. 10

Autorka:

Hned na začátek se tě zeptám, co si představíš pod pojmem udržitelnost.

RY2:

Něco, co se dá znovu nějakým způsobem použít, využít. Asi směrem potravin, kosmetika. Něco, co se dá udržet a vydrží to. Chovat se k věcem líp, aby se ti to vracelo.

Autorka:

Jak bys zhodnotila svůj přehled o udržitelnosti? Dobrý, špatný? Třeba v porovnání se svými vrstevníky.

RY2:

Myslím si, že to mám špatný. Spíš jsem kovaná jen o nějakých určitých částech, ale to je prostě velké téma.

Autorka:

Teď ti řeknu pár termínů, řekni mi prosím, co podle tebe znamenají. Klimatická změna?

RY2:

Změna klimatických podmínek, když se něco děje, nevím, globální oteplování, komíny, smog.

Autorka:

Emise?

RY2:

Emise z aut, znečištění ovzduší.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RY2:

Napadají mě věci jako rozklad látek. Jakou uhlíkovou stopu třeba nechávají petky, dřevo, papír.

Autorka:

Dobře, tak Green Deal.

RY2:

To jsou takoví ti lidé, co se snaží zanechávat zelenou planetu, řeší stromy, řeší všechno, co poškozují přírodu, takže já nevím, řeší pandy, řeší odpady.

Autorka:

Dobře, tak poslední, cirkulární ekonomika.

RY2:

To bude o tom, jak z něčeho vytěžit nejvíc, co se dá. Třeba z kovu, nevím, teď mě napadají spalovny. Takže když třeba něco spálíš, tak to využít někam dál.

Autorka:

Odkud se nejvíc dovídáš o udržitelnosti?

RY2:

Vybrala sis zrovna maminu na mateřské. Takže maximálně z Facebooku, něco málo z televize. Nebo když se o tom bavíme s kamarády, tak něco řešíme a někam se dostaneme. No, na tom

Facebooku dost přes moje spolužáky třeba. Že sdílejí něco ze své práce, co se té udržitelnosti týká. Něco s bezobalovými potravinami.

Autorka:

U těch médií zůstaneme.

RY2:

No, nejvíc asi Facebook, Instagram a tyhle věci. Nebo maximálně, když mi vyběhne nějaký článek někde na Google a tak, ale teď se moc nevzdělávám, nestíhám.

Autorka:

Když narazíš na nějakou zprávu o udržitelnosti, rozlišuješ mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika? Máš radši holá fakta, nebo k tomu názor třeba autora.

RY2:

Ona je to spíš kombinace obojího. Taky když na mě něco vyskočí, tak si o tom tématu někdy zjišťuju dál na internetu. Třeba když jsou tam nějaké odkazy, třeba i v komentářích, tak si to otevřu. To mě ale to téma musí bavit. Dávám na první titulek a podle toho zjišťuju, jestli je to pravda.

Autorka:

V jakém formátu nebo v jaké formě ten obsah nejradši konzumuješ? Co je pro tebe nejpříjemnější.

RY2:

Nejpříjemnější jsou taková ta kratší videa, reels, protože když je potom dlouhé, tak to nedávám časově, a potom když jsou ty dlouhé rozhovory, málokdy vydržím poslouchat rozhovor. To už musí být hodně zajímavé. A to mám jiná témata, která mě zajímají, ne udržitelnost. Čím výstižnější a kratší, tím asi lepší pro mě, aby to odsýpalo.

Autorka:

Jak podle tebe vypadá ta zpráva o udržitelnosti? Když si představíš typickou zprávu o udržitelnosti, na kterou narazíš?

RY2:

Myslím si, že je to hlavně negativní, co tě bouchne do očí ve stylu: šetřete, nebo budete za chvíli bez vody.

Autorka:

Popiš mi prosím víc svoje emoce, když na takovou informaci narazíš.

RY2:

No, takhle, já jsem takový ten typ, co si to nejdřív všechno musí ověřit a je to asi ve všem od politiky až po potraviny. Vždycky máš ten blbý pocit. Jasně, že se nejdřív leknu, ale pak

zjistím třeba tím googlením, o co vlastně jde a kde je zakopaný pes. A že to není třeba tak horké.

Autorka:

Které téma z udržitelnosti myslíš, že se v médiích objevuje nejčastěji?

RY2:

Tyjo. Myslím, že všechno kolem klimatu a tyhle věci, ty se nejvíce asi řeší. Veškeré znečištění. Pak na mě bouchají texty ohledně materiálův udržitelnosti. Takže nejvíc ohledně toho, co se děje, třeba ta klimatická změna než přes to, co bychom mohli s tím dělat. Jakoby že straší. Nějaký boom, moc ti k tomu neřeknou. Že všechno je kritické, čištění a tyhle věci.

Autorka:

Jaké z témat tebe nejvíc zajímá?

RY2:

Jde spíše o obalové materiály celkově, protože to řešíme i s kolegy a takhle. Řešíme bezobalové nákupy.

Autorka:

Vzpomeneš si teď na nějaký konkrétní obsah, nějaké třeba články, které jsi v poslední době četla na tohle téma a utkvěl ti v paměti?

RY2:

Tyjo, nic si asi nevybavím...

Autorka:

Jak tedy na tebe působí zprávy, které jsou v rozporu s tvým přemýšlením ohledně udržitelnosti. Když třeba někdo nadává na ty energeticky méně náročné obaly, kterými se zabýváš.

RY2:

No strašně mě to štve. Nebo jako kroutím hlavou, když třeba vidím, že v Americe mají v plastovém obalu čtyři vařená vejce zabalená! A my jako malá zemička se tady snažíme, a je to vlastně zbytečné. To samé třeba Čína a tryskáče. Ale na to se radši nekoukám. To už bych se zbláznila. Ale na druhou stranu je to taky o té pohodlnosti. Ale snažím se, nehrotím to. No a pak ti přijde taková nesmyslnost jako papírová brčka.

Autorka:

Myslíš, že média o udržitelnosti informují dostatečně?

RY2:

No, ale to je taky otázka. Když bych to chtěla hledat, tak si myslím, že jo, ale myslím si, že jako by samovolně, že by to vyskakovalo někde, to asi ne. Tam jsou tam daleko jiná témata, no, která vyskakují častěji než prostě tohle.

Autorka:

A proč myslíš, že to tak je, co jsou ty hlavní překážky toho, že se o tom informuje tak málo?

RY2:

Protože si myslím, že lidé se o tohle nezajímají a není to pro ně tak zajímavé.

Autorka:

A co by tomu pomohlo?

RY2:

No, nějaký takový dobrý influencer, který by to rozvířil. Nějaká pěkná videa, aby to bylo chytlavé, protože jakmile to není chytlavé na první dobrou, není to rychlé, svěží, tak se člověk nezajímá.

Autorka:

Skvěle, děkuju.

Rozhovor č. 11

Autorka:

Co si představujete pod pojmem udržitelnost?

RY3:

To je vlastně věc, kterou používáme takovým stylem, aby nám prostě mohla sloužit ještě příštích třeba 100, 200, 300, nekonečně let. Věc nebo aktivita nebo proces nebo prostě cokoliv. Něco, co používáme takovým stylem a chováme se k tomu tak, aby to vydrželo.

Autorka:

Máte to spojeno s nějakou konkrétní oblastí?

RY3:

Hmm, asi to mám hodně s tou ekologií, ale představuju si to i v jiném kontextu, ale hlavně asi na ekologii.

Autorka:

Jaký myslíte, že máte přehled o udržitelnosti?

RY3:

Myslím si, že tak průměrný.

Autorka:

Ted' vám povím pár termínů, pokuste se je prosím definovat. Klimatická změna.

RY3:

Klimatická změna je přírodní proces, který vede ke změně klimatu na Zemi. Může ho ovlivnit člověk. Dlouhodobý proces, vedoucí k změně podnebí.

Autorka:

Emise.

RY3:

Emise jsou... První mě napadne výfukové plyny, ale vím, že to nebyly výfukové plyny, že jsou to ty plyny z toho všeho. Řekla bych výfukové plyny, ale myslím, že to není dobře.

Autorka:

S tím souvisí uhlíková stopa.

RY3:

Uhlíková stopa je nějaké to množství škodlivých látek v atmosféře.

Autorka:

Další termín je Green Deal.

RY3:

Green Deal je dohoda o tom, jak se chovat, abychom byli udržitelní podle těch ekologických věcí. Myslím, že to bylo na úrovni Evropské unie, nebo co?

Autorka:

A poslední, cirkulární ekonomika?

RY3:

Cirkulární ekonomika je ekonomika, která funguje na principu toho, že nejenom nespotebováváme, ale otáčíme to furt dokola. Že ty zdroje se nevyhazují rovnou.

Autorka:

Skvěle, děkuju. Odkud se nejvíc dovídáte o udržitelnosti?

RY3:

Aktuálně nejvíc ze sociálních sítí, no. Je to tak. A prostě z odkazů, které tam lidé dávají a pak si třeba přečtu nějaké články. Třeba jenom začátky médií, která jsou placená nebo rozsáhlá.

Autorka:

Můžete být konkrétní?

RY3:

Jo, asi nemůžu, protože to strašně závisí na tom, k čemu se dostanu, většinou omylem. Ne, že bych cíleně někoho sledovala, takže prostě, když někdo něco nasdílí, nějaký článek, tak si to přečtu, ale vlastně je mi to jedno.

Autorka:

Sledujete zprávy tohoto typu v televizi? Nebo tisk?

RY3:

My ji sledujeme strašně minimálně, takže jako z televize fakt nic moc. A noviny nevím, kdy jsem naposledy měla v ruce.

Autorka:

Co nějaký podcast nebo rozhlas?

RY3:

Je pravda, že když jezdím autem, tak hodně poslouchám různý rádio. Teď nejčastěji mám naladěno Český rozhlas Dvojku. Ale podcasty jako cíleně takové neposlouchám. A to je možná tím, že teď nemám tolik času, ale z těch rádií občas... Že tam občas jsou nějakí hosté a tak, nebo něco, prostě ty zprávy a tak.

Autorka:

Když čtete nějaké články nebo na vás vyskočí, rozlišujete mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika? Je to pro vás rozhodující?

RY3:

Jo, dívám se, kdo to napsal a většinou, teda neřeknu, že vždycky, ale většinou se podívám, kdo to napsal a jestli je to jenom nějaký názor nebo něco, z něčeho to jako vyloženě vychází.

Autorka:

V jaké formě toto téma nejčastěji a nejraději konzumujete?

RY3:

V tomhle je mi to asi jedno. Jen mám takové specifikum, jak jsem na mateřské. Musí to být bez zvuku, aby to nevzbudilo, když uspávám. Takže pro mě nejlepší jsou prostě nějaké příspěvky, eventuálně story, kde je vložený odkaz většinou. Pak příspěvek, kde je pár bodů a pak třeba mě to odkáže na článek, který si můžu přečíst, protože jakmile tam je vlog a není u toho text, tak já to prostě přeskočím většinou.

Autorka:

Jak většinou podle vás vypadá nějaký takový příspěvek nebo něco, co obsahuje informaci o udržitelnosti v médiích?

RY3:

Podle mě půlka příspěvků je o tom, že v nejbližší době umřeme a druhá půlka je o tom, že ti, co říkají, že umřeme, kecají. Takže to je buď strašení nebo popírání toho strašení o realitě. A občas teda v nějakém lepším případě se tam vyskytne něco takového, co mi přijde jako relevantního.

Autorka:

A celkově teda ty zprávy působí na vás spíš negativně, neutrálně nebo pozitivně?

RY3:

Negativně, naprosto negativně. Buď, že jsme na tom fakt špatně, nebo když vidím někoho, kdo to popírá, že se něco děje.

Autorka:

Je nějaké téma, které se podle vás v médiích objevuje nejčastěji? Ohledně té udržitelnosti.

RY3:

Nejvíce teďko vidím spalovací motory u aut. Tradičně se vrací klimatická změna a poslední dobou se docela hodně vynořuje třeba ta ekologická stopa oblečení a tak.

Autorka:

Jaké téma nejvíce zajímá vás?

RY3:

Jako přiznám, že auta mě v principu moc nezajímají, ale myslím si, že je to zajímavé. Ale ty články mě přijdou nezáživné. Protože vlastně o autech vím, že mají čtyři kola a volant, jo, takže třeba koukám principálně na ty články o té klimatické změně a potřeba asi na ty články o tom oblečení a pak si nadávám, co jsem si tady zase koupila.

Autorka:

Vzpomenete si na nějaký konkrétní obsah, třeba instagramový příspěvek?

RY3:

To si asi nevybavím. Ale sleduju Leonarda DiCapria. On nějaký ten čestný předseda, já nevím čeho, nějaké té celosvětové organizace a on právě dává strašně moc informací o tom znečištění a tak. A právě sdílí tam třeba i různé ty záběry z různých špatných věcí ekologických a tak, takže si jako vybavuji, že mě vždycky tam jako zaujme, že to tam na mě občas vyskočí.

Autorka:

Jak reagujete na zprávy, které jsou nějak v rozporu s vaším přemýšlením o udržitelnosti?

RY3:

Tak třeba ta elektroauta. Víím, že jsou super a dost by nám pomohla. Ale řešila jsem to nedávno s manželem. Že vlastně taky nejsou tak čistá, že ta výroba té elektřiny je prostě šílená a zase, že to znamená, že se jenom prostě vyrobí na jiném konci světa. Ale vlastně, když to není úplná blbost a lidi jenom přemýšlejí, jestli je něco horší nebo lepší než nějaké jiné řešení, tak je to asi fér diskuze. Ale pokud někdo napíše prostě, hele, kašleme na všechno, prostě lidi, kupujte, co chcete, prodejte, co chcete, ničte planetu, tak mě to rozčílí. Když někdo polemizuje v tomhle směru, tak jako asi mi to přijde fér.

Autorka:

Jak byste zhodnotila, jak média informují o udržitelnosti?

RY3:

Určitě ne dostatečně, je to hrozné.

Autorka:

Proč si myslíte, že ne?

RY3:

Já to úplně nedokážu posoudit, protože samozřejmě nemám celkový přehled o tom, kolik těch článků, o čem vychází. Myslím si, že opravdu bud' strašíme, nebo to strašení zpochybňujeme. Ale nikdo neříká nějak rozumně, hele, když budeme dělat tohle takhle a takhle, tak tomu pomůžeme aspoň trochu. Třeba můj oblíbený příklad, který taky řeším často, je takový ten zákaz plastových brček, který vyšel kdysi před časem z Evropské unie, nebo Česko si ho trochu upravilo, ale strašně moc lidí to používá jako příklad úplné absurdity. A myslím si, že je to proto, že to není nikdo schopný vysvětlit. Ani politici, nebo se to špatně vysvětluje i jim, že jim to nikdo pořádně neřekne. Ale nejsou toho schopná ani média. Jako proč ta blbá brčka můžou pomoci. Já víím, že to není jednoduché, ale chybí mi to, nebo je toho strašně málo, říct, co se dělá a proč se to dělá a co to znamená a co to může ovlivnit.

Autorka:

Takže by pomohlo větší a jednodušší edukace a vysvětlování?

RY3:

Jo, ale nějak tak celkově, já víím, že jsou články, které to řeknou, to je dobré, prostě to vysvětlí v pohodě, ale těch je jako minimum. A pak mají třeba patnáct stránek, což nikdo normálně nepřečte, a ještě z toho většinou jsou placené. To pak třeba pokrývají lépe, ale většina lidí tahle média nečte nebo k nim nemá přístup.

Autorka:

Máte zkušenosti z velkoměsta i maloměsta, vidíte nějaký rozdíl v získávání informací o udržitelnosti?

RY3:

A to se podle mě nedá úplně jako porovnat, protože takhle vzhledem k tomu, že většinou teď už získáváme dostatek zpráv z internetu ze sociálních sítí, tak si myslím, že je to dost jedno. Ale jako jo, tak samozřejmě ta skupina lidí tady jako na vesnici je jiná než někde v Praze. V Praze jsem se potkávala s lidmi ze stejné skupiny a ti to řešili. A taky si ty udržitelné věci mohli více dovolit. No, měli na to prostě koupit si elektroauto, protože jim to přišlo, že to je fajn. Ale zároveň lidí na vesnici jsou prostě víc s přírodou.

Autorka:

Moc děkuju za rozhovor, jsme u konce.

Rozhovor č. 12

Autorka:

Co je podle vás udržitelnost?

RY4:

Žít tak, abychom neničili planetu. Dělat vše pro to. A chránit přírodu. Ale souvisí to i třeba s výrobky a jídlem atd.

Autorka:

Jaký myslíte, že máte přehled o udržitelnosti?

RY4:

Myslím si, že to ujde.

Autorka:

Definujte prosím následující termíny: Klimatická změna.

RY4:

Zhoršování počasí, hlavně se otepluje a můžeme za to my.

Autorka:

Emise.

RY4:

To jsou plyny, které vznikají spalováním fosilních paliv.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RY4:

To bude něco s tím, tak asi kolik uhlíku tam je. Slyšela jsem to někde už, ale spíš hádám...

Autorka:
Green Deal.

RY4:
Green Deal vymyslela Evropská unie a moc lidem se nelíbí, protože to nebude dobré pro jejich byznys. Je to něco o snižování emisí ale.

Autorka:
A poslední je cirkulární ekonomika?

RY4:
No, to by mělo být, že věc použijeme víckrát, klidně jinde, ale že ji hned nevyhodíme.

Autorka:
Odkud se nejvíc dovídáte o udržitelnosti?

RY4:
Dost málo televize, většinou články nebo Facebook a Instagram.

Autorka:
Kde třeba?

RY4:
To já asi nemám nějaký profil nebo portál, kde to čtu. Spíš, když se to objeví, tak na to kliknu a třeba si to přečtu. Většinou, když mě zaujme titulek. No, takže články, nějaké kratší spíš, a asi videa na těch sockách, to mě ba nejvíc.

Autorka:
Co třeba noviny?

RY4:
Tyjo, vůbec nečtu, ani časopisy.

Autorka:
Ohledně těch článků, rozlišujete mezi publicistikou a zpravodajstvím?

RY4:
Je mi to fuk. I když radši si asi přečtu to, kde je nějaký názor, já moc těm odborným věcem nerozumím...

Autorka:
A vyhledáváte nějaký takový typ zprávy?

RY4:

To ne. Když projíždím internet a něco mě zaujme, musí to na mě nějak vypadnout, jinak bych se k tomu sama nedostala.

Autorka:

Jak vypadá takový stereotypní příspěvek, co obsahuje informaci o udržitelnosti?

RY4:

To strašně záleží. Ale buď nás straší, nebo je to třeba nějaký super post o nějakém novém produktu, který je udržitelný, to mě baví. Spíš ale straší, jako, jak jsme na tom špatně a jak vypadá počasí třeba.

Autorka:

Jak všeobecně na vás ty zprávy působí?

RY4:

Jsem z toho většinou smutná, když to není právě nějaký ten nápad.

Autorka:

Co za témata v médiích převažuje?

RY4:

Já teď dost vidím obnovitelné zdroje a jak se to snaží podporovat. Ale to je možná jen to, že to chodí ke mně.

Autorka:

Jaké téma nejvíce zajímá vás?

RY4:

Právě ty produkty asi. Mám ráda takový styl. A je to takové motivující o tom číst. Jsem dost ujetá na to, že mi záleží, aby věci byly udržitelné. Dost si vybírám.

Autorka:

Jak reagujete na zprávy, které nepodporují tu udržitelnost?

RY4:

Tak to je snad ještě horší než vidět ty klimatické změny v médiích. Protože prostě se to děje a kdo před tím zavírá oči, tak asi má proč. Nebo jako. Proč by se o tom nemělo informovat, když je to objektivní pravda, ne?

Autorka:

Takže těchto zpráv není dostatek?

RY4:

Rozhodně ne, na to, co se všude děje.

Autorka:

Proč?

RY4:

Protože všechny víc zajímá ekonomika a jiná témata. Tohle téma ještě tolik nehoří, tak proč se tím zabývat. Ale pak bude pozdě no...

Autorka:

Co by se s tím mělo dělat?

RY4:

Ono je to vše dost propojené, jako bez udržitelnosti bude ekonomika v háji atd. Takže to nějak asi na sebe navázat, ukázat, že to není nic vedlejšího a týká se to nás všech.

Autorka:

Moc děkuju za rozhovor.

Rozhovor č. 13

Autorka:

Co si představíš pod pojmem udržitelnost.

RY5:

Nějaký asi přístup. Jako nechtěl bych prostě sklouznout k tričkům za 90 korun, to asi úplně ne. Ale je to prostě nějaký přístup k životu. Možná to vnímám jako nějaký třeba opak klasické konzumní společnosti, ve které teď žijeme. Snažit se věci některé třeba opravovat, než je vyhodím, než že koupím nové. Takže jako asi, no, jedním slovem, klidně jako přístup.

Autorka:

Máš to spojené s nějakou jednou konkrétní oblastí života; ekonomika, kultura...?

RY5:

Tak může se to asi týkat většiny našeho života. Ve všem si myslím, že by se dalo najít něco, co znamená udržitelnost.

Autorka:

Jak bys zhodnotil svůj přehled o udržitelnosti? Třeba v porovnání se svými vrstevníky.

RY5:

Jo, možná záleží i v jaké oblasti a v jaké bublině žiješ. Asi to má určitě nějakou souvislost s ekonomickou silou té bubliny. Určitě to má souvislost, jestli je to fakt jako Praha nebo nějaká

vesnice. Tam bych byl určitě lepší, lehce nadprůměr. Myslím si, že jsem jako nadprůměrný oproti své bublině.

Autorka:

Zeptám se tě na pět termínů, a zkus mi je prosím definovat. Začneme klimatickou změnou.

RY5:

Asi nejvíc ji vnímám v teplotách. Zvyšování průměrných teplot na našem kontinentu. V ostatních těžko říct. A mám ji určitě spojenou s nějakým bojem typu Green Deal. To je teď všude kolem nás před volbami.

Autorka:

Co to je ten Green Deal?

RY5:

Zelený úděl. Vnímám to jako snahu zamezit dalším klimatickým změnám, které jsou teď, za cenu politických sebevražd. Nevím, kdo přesně to vytvořil. Schválila to asi Evropská rada, případně komise. Nevím, jestli parlament to musel ratifikovat, asi určitě. Vnímám to jako nastavená pravidla do budoucích X let, desítek let, ke kterým se zavazují všechny členské státy, aby to dodržovaly.

Autorka:

Co jsou to emise?

RY5:

Emise jsou, to je dobrý, se cítím fakt jako u státnic normálně. Emise bych definoval jako produkt, který pochází ze spalování látek.

Autorka:

Jakých konkrétně dokážeš říct?

RY5:

Nafta, benzín, olej. Možná nějaké spalovny odpadu. Možná jakékoliv spalování částic uhlíku by mohlo být. Když se rozkládá, tak z toho budou určitě nějaké emise.

Autorka:

Co to je uhlíková stopa?

RY5:

Uhlíková stopa? Představil bych si to jako nějaký poměr, ale když bych vzal kilo určité látky a spalil ji, tak kolik procent z toho se dostane do ovzduší jako CO, případně CO2.

Autorka:

Co je cirkulární ekonomika?

RY5:

Cirkulární ekonomiku se představuju jako prodej, nákup, prostě zboží a služby, které nejsou na jedno použití. To znamená, že si koupím auto a za pět let ho nedám na šrot, ale prodám ho ještě dál, protože bude sloužit někomu, ale mně už třeba sloužit nemůže, protože potřebuji něco jiného. Stejně tak to může být s oblečením, stejně tak to může být třeba s bytem. Nechci úplně zjednodušovat, prostě si to představuji jako něco, co vychází z toho slova, že něco někam otočím. Prostě to nevyhodím na skládku, ale dám to někam do nějaké sběrný, která to případně rozdistribuuje někam dál.

Autorka:

Odkud se nejvíc dozvídáš o udržitelnosti?

RY5:

No, asi internet. Jako, to je asi můj zdroj informací z 90 %, takže...

Autorka:

Dokážeš říct přímo odkud?

RY5:

Skáčou na mě občas nějaké reklamy, ať už nějakých řetězců oděvních, případně právě jako přesný opak, spíš jako nějaké menší firmy, které se zaměřují na udržitelnost a snaží se tě nalákat tím, že ta, ať už móda nebo výrobek, je nějakým způsobem udržitelná.

Autorka:

A vzpomeneš si teď na nějakou konkrétní? Na reklamu.

RY5:

Asi bych si vymýšlel, asi nějaké CA, něco takového? Nic konkrétního.

Autorka:

Kromě těch reklam teda, zajímáš se třeba přímo o nějaká témata ve zprávách? Třeba, že si o udržitelnosti čteš? Bud', že ti to vyskočí, nebo jdeš cíleně za tím tématem?

RY5:

Ne, ne.

Autorka:

Že vůbec nevnímáš, že by v médiích něco takového bylo?

RY5:

Hele jo, tak jako jsem velkým fanouškem Apple, takže samozřejmě tam teď nějakým způsobem slíbili, že do roku 2035 budou používat v podstatě jenom udržitelné materiály. O to se zajímám, tomu jako úplně uniknout nejde, protože tyhle ty prostě velké korporáty

evidentně to prostě teď cítí a je to správně, já to jako vůbec neodsuzuji, naopak. Ale vlastně nevím, já asi nejsem úplně přímo ten cílový člověk pro tohle, já si nekoupím iPhone kvůli tomu, že má jako rozkladatelnou krabičku a pak mi ho někdo roztřídí. Já si to koupím, protože to prostě funguje a že se mi s tím dobře dělá a tohle je nějaký jako bonus k tomu, ale že bych si nekupoval Android kvůli tomu, že tyhle to nedělají a Apple, že to dělá to... Takhle jako nemám postavené.

Autorka:

A když se teda oprostíme od nějakých těch produktů a od jejich udržitelnosti, zajímáš se právě třeba o témata klimatických změn nebo globálního oteplování nebo o tom třeba Green Dealu, že na tebe vyskočí nějaká zpráva?

RY5:

Minimálně. Není to úplně teď v tuhle chvíli něco, co by mě extra zajímalo.

Autorka:

A dokážeš říct, kde se to děje?

RY5:

Zpravodajské weby, co čtu, ať už to jsou nějaké Seznam Zprávy, Hospodářky, tak tam občas něco proběhne. Tak pracuju v nemovitostech, tak tam je to také celkem v poslední době téma, jak nějakým způsobem postavit nějaké udržitelné bydlení, nějaké dřevostavby a tak. Takže tomu se jako nevyhnu, ale cíleně, abych jako koukal a nakupoval podle toho, to teď určitě nedělám.

Autorka:

Když na tebe taková zpráva vypadne, rozlišuješ mezi tím, jestli to je zpravodajství, nebo jestli do toho ten autor dává kus sebe. Jestli to je publicistika, nebo jdeš přímo po holých faktech a ostatní tě nezajímá?

RY5:

Ne, určitě nejdu po holých faktech. Mám rád, když to zpracuje někdo přede mnou a vysvětlí mi to. Není to tak, že bych šel na web Evropského parlamentu a četl si tam Green Deal. Raději si přečtu někoho, kdo už to zpracuje a nějakým způsobem, ať už zajímavě, nebo nějak mi to popíše, abych tomu rozuměl i já, když se tomu nechci tolik věnovat.

Autorka:

V jaké formě to máš potom nejradši podané? Článek, pár bodů, reels na Instagramu?

RY5:

Jo, v poslední době to jsou vlákna na Twitteru. Je to rychlé a nejsou tam žádné reklamy. Sleduju lidi, od kterých si rád čtu. A pak články na různých webech.

Autorka:

Kromě Twitteru používáš na informování o udržitelnosti třeba Instagram, Facebook, YouTube, nějaké jiné sociální sítě?

RY5:

Ne, tady v tom mi to ten algoritmus vůbec nenabízí. Jako nijak to neblokuju, jenom to prostě nějak moc neotvírám, protože to není úplně nějak zábavné.

Autorka:

Když si představíš nějakou zprávu o udržitelnosti, čemu se většinou věnuje, nebo jaký má titulek, jakou má tonalitu, když si tak obecně představíš, jak by ta zpráva mohla vypadat, taková stereotypní zpráva třeba?

RY5:

Asi to bývá navázané na nějaký produkt. Nebývá to moc obecné, prostě ukázat na konkrétním produktu, co teda je lepší oproti před deseti lety, čím to prospěje planetě, čím to prospěje nám jako lidem, našemu svědomí. Nebo takhle teda vypadají zprávy, které na mě cílí. Ted' nedávno, pár dní zpátky, na mě na Twitteru právě vypadl tweet, že se někdo ptal, jestli je normální, že obyčejné Basic tričko už nestojí 90 koruna, ale 290. A vedle toho nějaká debata, tak jsem si k tomu přečetl 2-3 tweety a šel jsem dál. Nebylo to něco, že bych se u toho zastavil, ale říkal jsem si, že ok, taky si asi pamatuju dobu, kdy jsem šel okolo trička, který stálo 90 koruna a vlastně mi to nebylo divný a teď stojí tři kila a říkám si, co se jako změnilo, jestli se opravdu změnila ta mentalita těch lidí. Anebo jestli prostě jenom si ten řetězec řekl, tak se svezu na té mentalitě a dám to za tři kila. Zpět k otázce. Aby mě ten článek nalákal, měl by mít přitažlivou fotku a zajímavý titulek. A nesmí to být dlouhé.

Autorka:

Už si to teda trošku nakousl, ale jaké emoce v tobě vyvolávají takové zprávy, ať už je to třeba o tom Green Dealu, nebo i o těch tričkách?

RY5:

Já si určitě nemyslím, že to je špatně a jsem rád, že se udělalo aspoň něco, když není nic. Ale tím, jak o tom nejsem úplně informovaný, tak ti tady dokážu říkat věci, které si o tom myslím a je to na základě těch informací z médií. Ale vlastně to nemusí být vůbec pravda. Takže já k tomu mám spíš pozitivní vztah, jsem rád, že se něco řeší.

Autorka:

Jak reaguješ na zprávy, které jsou v rozporu s udržitelností?

RY5:

Třeba na tohle téma existuje dost dezinformací si myslím. Ale nechává mě to úplně klidným, protože nějakým způsobem jsem se naučil tyhle informace filtrovat na to, jestli to je ok pro mě nebo není. Takže nechává mě to úplně v pohodě, jenom prostě si myslím, že by se to rozlišování a naučit se nějakého kritického myšlení mělo učit na školách, než se ty lidi

dostanou do svých sociálních bublin, ze kterých už prostě nevylezou, a tam už je úplně jedno, jestli jim říkáš A nebo B, oni jsou vždycky proti všem.

Autorka:

Jak hodnotíš zastoupení třeba četnost nebo kvalitu tohoto tématu v médiích? Jestli se o tom informuje dostatečně nebo správným způsobem? Nebo by tam mělo být něčeho víc, něčeho míň?

RY5:

No, může být trošku problém v tom, že jak jsme všichni na internetu a ten internet je přehlcený informacemi, tak aspoň já si prostě vybírám věci, které chci a nechci číst. Takže je dost možné, že ta informovanost pro určitou bublinu je dobrá, pro určitou je absolutně minimální a někoho to vůbec nezajímá. Kdyby to bylo před 40 lety, kdy jsi měla jeden program v televizi, tak asi dokážu říct, jestli jedna reportáž v týdnu je hodně nebo málo a mělo by to být víc nebo tak. Ale já to nedokážu teď posoudit. Pro mě to dostatečné asi je, protože já tohle téma nevyhledávám. Když si chci o něčem přečíst, chci se informovat, tak googlím.

Autorka:

A ty reklamy, co jsi zmiňoval, že na tebe pořád skáčou a jsou ohledně udržitelnosti. Je to dobře, je to špatně, nebo je ti to nepříjemné, mělo by se to dělat jinak?

RY5:

Myslím si, že to je dobře, že přesně pro mě jako, který tohle úplně neřeší, tak se jako občas nad tím zamýšlím, co si kupuju, co vyhazuju a jestli to nemůže posloužit někomu jinému. Ale já bych si ty články jinak třeba nepřečetl, nebo prostě nevěděl bych o tom víc. Když tam někde vyskočí, tak si to občas otevřu a něco si třeba přečtu, nebo se na to kouknu, kolik ta věc třeba stojí. Protože asi víme, že koupit si věc, kterou lze do posledního šroubku rozebrat, bude asi dražší, než si to poslat celé z AliExpressu a za dva měsíce to vyhodit.

Autorka:

Tak máme hotovo. Děkuji mockrát.

Rozhovor č. 14

Autorka:

Začneme takovou širší otázkou, jestli jsi připravený. Co si představíš pod pojmem udržitelnost. Co to pro tebe je?

RY6:

Tak udržitelnost, já nevím, jako definici ti asi neřeknu, ale představuju si to tak, že se chováme tak, aby i další generace, které tady budou po nás, tak aby se tady měly dobře. Takže nějak s ohledem na to, aby to tu nějak zůstalo zkrátka v dobré kondici. Jako podmínky v přírodě.

Autorka:

Může být udržitelnost i něčeho jiného?

RY6:

Co by tam ještě mohlo takhle být? Možná třeba i nějaká kulturní udržitelnost.

Autorka:

Co by to znamenalo?

RY6:

Jako v tom smyslu, abychom udrželi nějaké základní hodnoty kulturní pro budoucí generace. Na druhou stranu, jako v tom současném prostředí té globalizace je to samozřejmě otázka, jestli to funguje.

Autorka:

Jak bys zhodnotil svůj přehled o té environmentální udržitelnosti, třeba s ohledem na své vrstevníky? Nebo na lidi kolem sebe?

RY6:

No, mám to jako škálovat?

Autorka:

Subjektivně. Jak to cítíš?

RY6:

To je asi dost subjektivní pocit. Takhle, myslím si, že se o to zajímám. Myslím si, že se mně to jako dotýká. Asi dost v nějaké emocionální rovině. Že člověk vnímá, že ty věci jsou špatně a vidí se malý na to s tím něco udělat. A nevím, co se týče mých vrstevníků, jasně s některými na to asi řeč přijde, ale vlastně moc nemám ponětí o tom, jak to vrstevníci v tomhle to mají. Jakože to moje okolí, ta moje bublina, tak si myslím, že bude mít ten náhled dost podobný, jako mám já, ale jako ten vzor, jak v té společnosti, tak si myslím, že to může být dost odlišné.

Autorka:

A chtěl by ses třeba o tom dovídat víc? Nebo je to takové, že myslíš, že máš dobrý přehled a stačí ti to k životu? Nebo cítíš, že potřebuješ víc, ale nemáš na to prostor nebo energii nebo čas a tak?

RY6:

Samozřejmě, že bych se rád dozvěděl víc, ale mám to tak jako obecně asi u všeho. Tak člověk má potřebu nějakého přísunu informací, jestli jen z té oblasti. Určitě by to chtělo jako kvalitní zdroje. Myslím si, že u sebe třeba cítím trochu mezery. Trošku pohodlně asi беру ty zdroje. Takhle ne, že bych neuměl jazyk, angličtinu a takhle, ale se nějakou pohodlností člověk vnímá

spíš ty české zdroje. Já nevím, ČT24 třeba a něco takového. Takže už je to přejaté, ty zprávy z toho světa.

Autorka:

Řeknu ti pět termínů a zkus mi je prosím nějak definovat. Začneme s lehkým, je to klimatická změna.

RY6:

Jasně, takže nějaké procesy týkající se klimatu, týkající se toho, jak to funguje na naší planetě, které jsou dost nenávratné. Těžko navratitelné do té původní doby. A ovlivňující, počasí, ovlivňující stav oceánů, ovzduší, ledovců a tak dále.

Autorka:

Emise?

RY6:

To, co vypouštíme do ovzduší, jako plyny, především teda asi plyny, ale nevím, jestli vlastně do toho spadá ještě něco jiného. Ten poměr, který se mění v tom ovzduší, v té atmosféře a takhle, tak zase hraje roli v té změně. No tak asi výroba, továrny, auta a v důsledku potom zase nevím, jestli to do toho teda spadá, ale v důsledku té klimatické změny je třeba i to, co vypouští vlastně sama příroda, ale zvýšeně.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RY6:

No tak to s tím trošku souvisí, že jo, ať už uhlíková stopa s CO₂, ale asi celkový uhlík je obsažený ve věcech, které vyrábíme, které produkujeme, které by se asi jinak do toho vzduchu třeba nedostaly, že jo, nebo případně jako ještě do jiných složek. Takže to, jakým způsobem ten uhlík dáváme ven, no.

Autorka:

Green Deal?

RY6:

Dohoda, a teď nevím, asi Evropské unie, ne? Dohoda právě o těchhle věcech. To znamená, o tom, kolik emisí, jaká uhlíková stopa, jaké znečištění, ty věci automobilů, ale celkově jako průmyslu, nějaká snaha o to zvrátit tu klimatickou změnu, samozřejmě s ohledem na udržitelnost, s ohledem na to, aby se nemusel snižovat náš životní standard, je to trošku alibismus.

Autorka:

A poslední, cirkulární ekonomika?

RY6:

Cirkulární ekonomika, to znamená ekonomika využívající v nějaké zvýšené míře produkty, které už se využívaly, je to možné takto říct. Trošku vařím, no. Jako představil bych si to třeba, když se třídí, takže se znovu využívají ty věci, jako tak, aby se nemusely vyrábět nové.

Autorka:

Ty už jsi to teda částečně nakouls ta média, že se skrz ně dozvídáš o udržitelnosti nejvíc. Jsou ještě nějaké jiné zdroje, jako rodina, nebo o tom mluvíš s přáteli, nebo čteš nějaké akademické články třeba?

RY6:

Tak na Facebooku dost. A když na něco narazím někde na internetu, často mě na to odkáže ten Facebook. A pak nějaké časopisy nebo knihy. Mám třeba nějaký speciál National Geographic. To je díl, který popisuje, jak bude náš svět vypadat za 50 let. Z jedné strany je to jakoby negativní, z druhé pozitivní. Ale to je spíš takový náhodný zdroj. Stejně tak asi třeba nějaké dokumenty, dokumentární filmy. Zrovna jsem si teď vzpomínal, jak jsi řekla udržitelnost, kdy jsem se s tím setkal poprvé. Bylo to tenkrát, ještě na gymplu jsme šli na film asi od BBC, jmenovalo se to asi Planeta Země, nebo takhle nějak. Možná se tomu neříkalo přesně takhle. Ale oni tam vlastně přesně pojmenovávali tohle, že počítali třeba přírodní zdroje, jak dlouho vydrží a tak podobně. Myslím si, že to bylo moje jedno z prvních setkání s tímto tématem, kam vlastně ta planeta směřuje. A vím, že když jsem to tenkrát viděl, tak jsem z toho byl docela dost vzatý.

Autorka:

A jiné zdroje, klidně mimo média?

RY6:

Jako taková diskuse s přáteli při pivu, tak asi jo. Ale to je tak jedno z témat, ke kterému se dostaneš.

Autorka:

Tak jsi zmínil, že jeden z těch zdrojů, asi tedy předpokládám z těch nejhlavnějších, jsou média. Říkal jsi, že konzumuješ něco na sociálních sítích a čteš nějaké články. Vzpomeneš si na nějaké zdroje? Přímo?

RY6:

ČT24 si myslím, že je asi takový nejvyužívanější můj, protože ho mám zrovna na těch sociálních sítích, takže mi to tam jakoby vybíhá. Jako zrovna na ČT24 je toho spojeného s udržitelností fakt dost. Bohužel zrovna na těch sociálních sítích, jako ta odezva, to, co jsem říkal, těch konzumentů není úplně to, co chceš číst. Takže radši bych četl asi nějakou diskuzi, kde by se řešilo, co s tím a nějakou konstruktivní debatu.

Autorka:

Sleduješ nějaké profily nebo přímo tedy nějaké weby třeba, které se zaměřují přímo na udržitelnost?

RY6:

To asi přímo ne, ale mám tam zase tedy asi Facebook. A jeden ten profil, ten je tedy zahraniční, jmenuje se to Brut Nature. A je to dokumentární na jednu stranu. Ale vyloženě, že bych sledoval nějaká média, která by se zabývala přímo tou udržitelností, to asi ne.

Autorka:

Sleduješ nějaké informace o udržitelnosti v televizi?

RY6:

No, spíš asi ne. Když jsem říkal třeba ty dokumenty, tak občas něco, ale to jde vlastně mimo. Jako klasické vysílání, to je spíš tak něco na Netflixu nebo na Disney+.

Autorka:

Uvědomíš si, že jsi někdy něco četl o udržitelnosti v tisku, nebo v novinách, nebo v časopisech?

RY6:

No, tak zrovna ten National Geographic. A v novinách, možná tak v městských. A to, jak dobře funguje sběrný dvůr.

Autorka:

Rozlišuješ mezi tím, jestli je to zpravodajství a publicistika?

RY6:

To asi ne. Tak ČT24 je hlavně zpravodajství, takže beru hlavně to. Ale jako ten rozdíl dokážu vnímat. Spíš tak jako vnímám to, že někdo na to má nějaký svůj názor a snažím se si to jako zhodnotit sám.

Autorka:

V jaké formě tu informaci o udržitelnosti nejradši konzumuješ?

RY6:

Asi v těch článkách. A zhruba třeba to Brut Nature, když jsem to zmiňoval, tak ty třeba házejí jako kratší videa, že jo? Něco jako reportáže, no, tak na ten způsob. Takže to je taky docela dobrý, že tím, že projevíš ten zájem třeba na Instagramu, tak prostě ti to pak hází do toho feedu podobné věci.

Autorka:

Když si představíš nějakou zprávu o udržitelnosti, jak vypadá, čemu se věnuje, jakou má tonalitu, jaké téma zpracovává?

RY6:

No, tak většinou jsou tam nějaká fakta, a je pravda, že většinou se tam objevuje nějaký apel třeba, že ano, něco neděláme dobře, což by tak asi mělo být. Na druhou stranu, to přesně vede k těm komentářům těch lidí, který prostě nedávají to, že to na ně nějakým způsobem takhle apeluje. Přijde mi, že ti, co s tím nesouhlasí, tak prostě nedávají ani tu faktickou rovinu.

Autorka:

A jak tyhle zprávy působí na tebe? Tak jaký z toho máš pocit, když na tebe média apelují?

RY6:

Já to nějak nekomentuju. Samozřejmě člověk si snaží uvědomit, co dělá on a nedělá. Většinou to na mě působí, řekněme, depresivně v tom smyslu, že mi přijde, že jsem s tím málo co schopný udělat. Že se snažíš nějak v rámci samozřejmě toho, aby člověk fungoval, prostě v moderní společnosti, která tomu úplně nenahrává těm věcem, tak nějak se snažíš. Je to taková past a přesně tak to vždycky cítím.

Autorka:

Jak reaguješ na to, když získáš nějakou správu o té udržitelnosti a je to trošku v rozporu s tvým přemýšlením o ní.

RY6:

Spíš asi v těch komentářích těch lidí přijde mi, že tyhle věci, které to vyvrací, tak ty mi asi nechodí, protože to jsou spíš taková média trošku jiného ražení, která fakt nesleduju. Takže jasně, člověk vnímá ty hlasy, jak něco nejde. Rozumím tomu. Ano, spoustu věcí nejde. Ale na druhou stranu si člověk uvědomuje, že když některé věci neuděláme, tak jsme v háji. Ale ano, jako celkově, ať je to tak nebo tak, tak ta deprese z toho hodně je nějaký dominantní prvek. Tak občas se objeví takové věci, jako nějaké nové způsoby, jak něco, nevím, likvidovat plasty. To je příklad. Takže člověk z toho má dobrý pocit, je to taková kapka v moři. Takový trošku boj s větrnými mlýny. Mně to přijde.

Autorka:

A na každého funguje něco jiného. Jaké téma z téhle oblasti se podle tebe nejčastěji diskutuje v médiích.

RY6:

Asi otázka o obnovitelných zdrojích. Přijde mi, že je taková nejčastější. Ať už soláry nebo větrné elektrárny, elektromobilita, že jo. To mi přijde, že je častá i vzhledem k nějakým praktickým rovinám, financování a těch třeba čerpadel, že jo, tak, tepelných a podobně. Že se k tomu tak přistupuje jako v té praktické rovině, jako co člověk prostě může udělat. To samé asi třeba třídění, to mi občas i vyskakuje, nějaké třeba profily, které se tomu věnují, jakým způsobem třídit. No a pak takové ty spíš černější věci, jako přírodní katastrofy a tak, dost často se to hodnotí ve vztahu k té udržitelnosti, klimatická změna prostě blbě. Tak to je asi ta druhá rovina, jako to hodně medializovaná.

Autorka:

Když se vrátím k té otázce, které téma nejvíc zajímá tebe?

RY6:

No, možná to vlastně splňuje můj feed na Facebooku. Asi mě docela zajímají ty technologické věci, takový ten pokrok, to mě asi zajímalo vždycky. Takový trošku jako futurismus, jako co s tím, jak to bude vypadat za 50 let a tak. Třeba něco, co rychle zlikviduje plasty třeba. Je to ale jako méně viditelné zrovna v těch médiích. Jakože když se vynalezne něco takového, tak jak to, že se to udupá. Jak to, že se prostě jede takové lobby za spalovací motory a podobně. Když prostě existují alternativy. Že prostě je vidět, že v tom ty prachy hrají hrozně velkou roli. To je taková další depresivní stránka. Vždycky se to stočí k těm penězům.

Autorka:

Ty už jsi to teda několikrát nakouzl, ale jak bys celkově hodnotil to, jak média informují o udržitelnosti, jak v četnosti nebo o tom tématu.

RY6:

No, přijde mi, že zrovna třeba ČT24 celkem i často a celkem objektivně. To, jestli to má nějaký pozitivní vliv na tu část lidí, kteří s tím nesouhlasí, jako kteří řeknou, že klimatická změna neexistuje, to těžko říct. Jako, myslím si, že je dobré vědět, co se děje, ale občas mi přijde, že ta četnost, že ty zprávy jsou takové jako záměrná četnost. Že záměrně je toho tolik, protože mají pocit, že musí někoho ovlivnit v tomhle směru. Asi by to tak mělo být, vlastně je to dobře, ale přijde mi, že to je občas trošku poznat, že děláme to za tím záměrem někoho přesvědčit. Ale asi ne na úkor kvality. Je pravda, že potom, když by se člověk o to zajímal, tak možná právě jít po nějakých zdrojích, které na to budou specializované než po těch zdrojích, které se snaží přesvědčit i ty lidi, které to vlastně nezajímá. Jo, že jim to tak třeba i polopaticky vysvětlí, tak možná pro člověka, který se v tom orientuje, tak tyhle mainstreamové zdroje třeba už vlastně nejsou úplně ono.

Autorka:

Tak jsme u zdárného konce. Díky.

Rozhovor č. 15

Autorka:

Tak začneme tím, co si představíš pod pojmem udržitelnost.

RY7:

Já si pod pojmem udržitelnost představím životní prostředí a globální oteplování. A v podstatě to znamená dělat věci tak, abychom nepoškozovali životní prostředí a zvrátili to globální oteplování.

Autorka:

Jaký myslíš, že máš o udržitelnosti přehled?

RY7:

Myslím, že ne dobrý.

Autorka:

Jako v kontextu celé populace nebo v tvých podmínkách?

RY7:

Myslím v porovnání s mými podmínkami, některé hlavně kamarádky, ženy, to v mém okolí řeší mnohem více.

Autorka:

Teď ti řeknu pět termínů a pokusíš se mi popsat, co ty termíny znamenají. Dobře? Klimatická změna.

RY7:

To znamená nějakou průměrnou teplotu v daných měsících, která se odměřuje.

Autorka:

Emise?

RY7:

Emise? To jsou... To jsou prostě nějaké plyny, jako CO₂, nebo i jiné, které se uvolňují do atmosféry.

Autorka:

Uhlíková stopa.

RY7:

To je vlastně... Když máme nějakou činnost, tak kolik ta činnost generuje těch emisí?

Autorka:

Green Deal.

RY7:

To je nějaká mezinárodní dohoda, kde se zavazují snižovat tu uhlíkovou stopu a podobné věci. Máme tam nějaké cíle třeba.

Autorka:

Poslední je cirkulární ekonomika.

RY7:

No, to asi nevím přesně, ale podle mě to je právě něco s recyklací, že nevytváříme možná velké odpady. A když už, tak ty odpady využíváme jinde a potom, když zanikne, tak se to znovu využije nějakým jiným způsobem.

Autorka:

Odkud se nejvíc dozvídáš o udržitelnosti?

RY7:

Náhodou. Tak se o udržitelnosti dozvídám podle mě nejvíc. Buď v médiích, nebo na sociálních sítích, které dávají příspěvky na to téma. Ale já si dost zakazuju na ty sítě chodit, abych tam nebyl moc často.

Autorka:

Dozvídáš se o té udržitelnosti účelně? Jdeš na Instagram nebo na web s tím, že se chceš edukovat v udržitelnosti, jak si tam najdeš nějaký profil nebo nějaké médium a přímo jdeš po tom tématu?

RY7:

Většinou neúčelně v mém případě, ale například jsem si všiml, že se to začíná řešit, když se řeší nějaký business problém, tak se uvažuje i o udržitelnosti.

Autorka:

Říkal jsi, že nejčastěji na tebe chodí ty zprávy na sociálních sítích. Získáváš informace třeba i z televize?

RY7:

O udržitelnosti? No, velmi málo, já televizi moc nesleduju.

Autorka:

Kromě sociálních sítí na internetu konzumuješ ty zprávy o udržitelnosti ještě někde?

RY7:

Ano, když to na tom mě vypadne někde na webu, nějaké články, ano. Jinak účelně ne.

Autorka:

Vzpomínáš si na nějaké médium, které na tebe třeba vyskakuje nejčastěji?

RY7:

Myslím, že si nevzpomenu.

Autorka:

Koukáš třeba na videa o udržitelnosti, která na tebe někde vyskočí?

RY7:

Neznám asi žádná videa o udržitelnosti.

Autorka:

Co udržitelnost v reklamě?

RY7:

Velká reklama je na elektromobily.

Autorka:

Když čteš ty články na internetu, když už na tebe teda vyskočí, rozlišuješ, jestli je to zpravodajství nebo publicistika?

RY7:

Většinou v těch médiích je to označené, jestli je to komentář nebo nějak jinak. A to je asi první věc, na kterou se dívám. Ale ano, vnímám to, že je v tom vždy rozdíl, jak je to napsané.

Autorka:

V jaké formě nejčastěji nebo nejraději tu informaci konzumuješ?

RY7:

Asi článek.

Autorka:

Jak většinou podle tebe vypadají ty informace o udržitelnosti v médiích? Když si představíš třeba nějakou konkrétní zprávu, z čeho se skládá, jaký má tón, na co se zaměřuje?

RY7:

Aspoň moje vnímání je, že ta typická informace vždy obsahuje nějaká data. Nejčastěji teploty, emise, uhlíková stopa a podobně. Porovnává nějaká dvě období. Snaží se poukázat na nějakého buď viníka, nebo na nějakou příčinu. Že něco se změnilo a většinou je tam nějaká výzva k akci. Že když toto nezměníme, tak hrozí, že se roztaví Grónsko, nebo něco se stane, stoupne hladina. Takže asi tyto tři věci vnímám v té informaci. A když je ten článek napsaný taky z mého pohledu objektivně. Tak nevím, skoro jsem trochu naštvaný, že to prostě někdo má jen jako svoji ideologii.

Autorka:

Jaké z toho máš pocity?

RY7:

První odpověď je, že záleží, jestli je ten článek napsaný kvalitně. Že když mě přesvědčí tím, co na mě funguje. Například ty holé fakty prostě a když to ještě vidím venku, tak to samozřejmě na mě má spíš negativní emoce. Že je mi z toho smutno, že takto vypadá.

Autorka:

Jaké téma myslíš, že se v médiích ohledně té udržitelnosti skloňuje nejčastěji?

RY7:

Podle mě globální oteplování. Pak je velké téma elektromobilita. Kde jsou takové dva různé tábory, kde jedni si myslí, že to je řešení, druhý, že to není řešení. A má to velký dopad na to, jakým životním stylem lidé prostě fungují. A je to mobilizace taková kusová věc, takže je to takové společensky nabízené téma. Například já mám rád auta a Evropská unie velmi limituje, kolik emisí může to auto vyprodukovat. A to je taková chlapecká radovánka. A trochu mě rozčiluje, že už máš v podstatě auto, stejný motor, ale už bude mít prostě jenom slabší a slabší výkon. Už je to uměle omezené.

Autorka:

A máš auto?

RY7:

Nemám, spíš mě to jako mrzí obecně.

Autorka:

Jaká témata konzumuješ nejčastěji ty?

RY7:

Tím, že si je nevyhledávám, tak je taky to moje konzumování náhodné, od každého něco. Prostě co mě zaujme. Taky podle toho, jestli je to obecně známé téma, nebo jestli to někdy řeším s kamarády. Například takové téma, které konzumuji, je, co jsem nevěděl doposud, že já mám prostě strašně velké uložené věci na Cloudu. A jsem zjistil, že to má velkou uhlíkovou stopu, protože se to musí někde ukládat.

Autorka:

Jak reaguješ na zprávy, nebo jak vnímáš zprávy, které jsou v rozporu s udržitelností? Přichází k tobě vůbec takové zprávy?

RY7:

Ano. Já si pamatuji, že v začátku, kdy se to začalo řešit jako nějaké světové téma, kdy to přišlo, že máme nějaké globální oteplování, tak si pamatuji, že jsem byl ohledně toho skeptický, protože přesně ten druhý tábor například hovořil, že planeta se oteplovala, potom ochlazovala a tak dále, tak jsem si myslel, že je to nějaký trend. A že to nějaký Greenpeace to až zbytečně přehánějí. To si pamatuji, že to tak bylo na začátku. A teď, když z toho udělají senzaci, tak to většinou vyvolá moji pozornost. A jdu si to přečíst. Jo, když to má v titulku, že je to něco šokujícího. Ale už bych řekl, že se to obrátilo a reaguji skoro negativně. Mám přesvědčení, že to je reálná věc, to globální oteplování.

Autorka:

A jak reaguješ na zprávy, které informují o udržitelnosti, ale zároveň jsou v rozporu s nějakým přesvědčením o udržitelnosti.

RY7:

Ta moje reakce je většinou, že mám o to zájem. V podstatě je to nějaký nový fakt a vytvářím si o tom jako kdyby lepší názor. Jak jsem říkal, že ta udržitelnost není moje hlavní téma, ani nemám o něm žádné přesvědčení, že toto řešení je to nejlepší možné a tak, tak si právě rád přečtu nějaká data a dozvím se, že možná o té udržitelnosti přemyslím špatně. Takže ta moje reakce je taková zvědavost.

Autorka:

Jak dobře nebo špatně myslíš, že média informují o udržitelnosti?

RY7:

Mám pocit, že média o udržitelnosti z mého pohledu informují málo.

Autorka:

Proč myslíš, že to tak je?

RY7:

Jednak ekonomický důvod, že ta média potřebují být čtená a potřebují... Není to téma, které se dá číst každý den, protože se lidí nedotýká tak palčivě okamžitě, ale dotýká se jich až v dlouhodobém horizontu. A nejde to pro čtenáře udělat zajímavé na každý den. A proto je můj názor, že informují, ale informují málo, protože je to dlouhodobé téma, které se musí řešit každý den.

Autorka:

Co by se na tom dalo zmínit? Jak by se dala ta frekvence těch příspěvků zvýšit v těch médiích?

RY7:

Já si myslím, že by se měly víc používat emoce, typu strach. A už nevím, zda je to etické, ale určitě by tomu mohlo pomoci něco takového.

Autorka:

Ale nevystrašilo by to ty lidi?

RY7:

Ano, prostě ukazováním, jak se mění ten poměr té bílé plochy a kde jsou sucha atd. Jak to bude mít vliv možná i na pohyb lidí, že se budou muset tady omezovat. Jít prostě přes emoce.

Autorka:

Čtou lidi rádi negativní zprávy?

RY7:

Podle mě velmi. Když si otevřeš noviny a podíváš se na ty nadpisy, je to samá negativita. Ta prodává.

Autorka:

Je to tak, děkuji.

Rozhovor č. 16

Autorka:

První otázka je vlastně základem celého toho rozhovoru. Co se ti vybaví, když se řekne udržitelnost, nějaké asociace.

RZ1:

Voda, recyklace, průmysl. Pak móda, protože to je termín, udržitelná móda, že se tak hodně skloňuje, ale nemyslím, že to je něco nejdůležitějšího. Udržitelnost, no, myslím, že to vyplývá z toho slova. Podle mě jako udržitelnost, obnovitelnost jsou podle mě dost synonyma; udržet dnešní planetu při životě déle, než budeme my při životě.

Autorka:

Takže to hned souvisí s tím environmentálním tématem?

RZ1:

Jo.

Autorka:

Nenapadá tě žádná jiná udržitelnost.?

RZ1:

Spíš ne, mám to takhle spojené s přírodou.

Autorka:

Jak bys zhodnotila svůj přehled o udržitelnosti?

RZ1:

Moc se o to nezajímám, takže si myslím, že spíš budu horší průměr.

Autorka:

Horší průměr, a kdyby ses porovнала třeba se svými vrstevníky?

RZ1:

Tak, mám takových pár kamarádů, kteří to řeší určitě mnohem víc. Třeba jedna naše kamarádka nás naučila třídit dost poctivě, že prostě vybírala odpadky z koše, aby to bylo ve

správné škatulce. Jedna kamarádka zase řešila, že se má jen v sekáčích nakupovat, chodit do bezobalového obchodu a tak.

Autorka:

Teď ti řeknu několik pojmů a zkus mi prosím vysvětlit, co si pod nimi představuješ. První je Green Deal.

RZ1:

Zelená dohoda. Nevím, jestli to bude celosvětové. Ne, tak dobře, pod Green Dealem si představuju, tak já to tipnu. Celosvětová neformální dohoda o tom, jak se každá země bude zapojovat do udržitelnosti a tam bude spadat snížení emisí, vytváření skleníkových plynů, recyklování... Nebo třeba zalesňování a zadržování vody.

Autorka:

Dobře, dobře. Co jsou to ty emise?

RZ1:

Tak emise si představuje, jakože vytváření nějakých škodlivých plynů obecně.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RZ1:

Vytváření škodlivého oxidu uhličitého v ovzduší.

Autorka:

Další termín, klimatická změna?

RZ1:

Mění se nám atmosféra a podmínky pro život.

Autorka:

A cirkulární ekonomika?

RZ1:

To ti asi neřeknu, to jsem nikdy neslyšela...

Autorka:

A to mi vlastně trošku nahrává téma, kterým jsem se chtěla zabývat dál. A to je, odkud bereš nejvíc informací o udržitelnosti.

RZ1:

Myslím, že v rodině to tolik neřešíme. Možná recyklace, takové to hrubé recyklování, plasty, papíry, sklo, ale úplně... Tak to spíš od kamarádů, takové všeobecné povědomí, asi média.

Autorka:

Dokážeš říct, z jakého typu médií se ty informace dozvídáš?

RZ1:

Určitě nejvíc sociální sítě. Buď tam na mě něco vyskočí nebo sleduju jednu holku, hrozně to řeší v evropském parlamentu. Jednou na mě vyskočila ve feedu a byla mi sympatická, tak jsem jí dala follow, ale jinak nic účelně nesleduju.

Autorka:

A co nějaké rozhovory nebo podcasty?

RZ1:

To já nepraktikuji vůbec. A to není, jako, že by to tam třeba nebylo, jenom říkám, že to neposlouchám.

Autorka:

Co třeba udržitelnost v reklamě?

RZ1:

Jo, to si myslím, že jo, když vezmu třeba elektromobily. To určitě přispívá k tvému podvědomí, že bys to měla dělat.

Autorka:

Když si představíš informaci o udržitelnosti, která se dostává do médií, jak vypadá, co tě hned prostě napadne, co říká, jakou má tonalitu, čemu se věnuje.

RZ1:

Začnu s tím, že nemám ten pocit, že bychom tady byli jako strašák, že za chvíli všichni umřeme, a tím pádem si dost jako myslím, že to je pořád dost na nás, že prostě já to беру tak, že je fajn, když se jako chováme nějak k té planetě, ale... nikdo nás podle mě úplně nenutí. Prostě třeba na Slovensku je k tomu nutí ten systém vrácení petek, mají za to peníze.

Autorka:

Ukazují média podle tebe způsoby, jak tu udržitelnost plnit, nebo jako nějakého řešení spíš teda přes tu pozitivní vlnu?

RZ1:

Já to furt беру tak, že třeba to recyklování je, že dělám něco navíc, přestože to dělat nemusím. Zároveň ale chci. A nechápu, že někdo nerecykluje. Nemám z médií pocit, že nám říkají, že tady za chvíli všichni umřeme, protože nás tady zahalí odpadky. Ale mrzí mě, že tady něco jako jednotlivci děláme a neřeší se to globálně. Třeba Jižní Amerika, Asie.

Autorka:

Která témata myslíš, že se v médiích ohledně udržitelnosti nejčastěji objevují nebo diskutují?

RZ1:

Recyklace a určitě snižování emisí spalovacích motorů. To si myslím, že je velké téma. Tady je Česko tedy hodně pozadu, nemáme žádné takové ty úplně zelené zóny, kde nesmíš jezdit s nějakým motorem a do nějaké doby musíme mít prostě určité maximální množství těch emisí. Já chápu, že někdo ty elektromobily nechce. Ale teď lepší řešení asi nemáme. A stejně k tomu dojde.

Autorka:

Pamatuješ si na nějaký konkrétní příspěvek, který jsi v poslední době četla nebo viděla? Třeba příspěvek od té influencerky.

RZ1:

Ona tam teď hodně řeší fast fashion... To asi není úplně udržitelnost. Ale tak nízké platy, nebo skoro žádné platy pro ty lidi, co prostě vyrábí tu fast fashion.

Autorka:

Nic konkrétního, co se ti fakt uložilo v hlavě? Třeba titulek...

RZ1:

Tyjo, to asi ne teď.

Autorka:

V jaké formě máš tu informaci nejradši podanou?

RZ1:

No, asi to video.

Autorka:

Jak reaguješ na informace z médií, které jsou nějakým způsobem v rozporu s tvým přesvědčením o udržitelnosti. Že třeba ta zpráva podporuje solární panely, ale ty víš, že to je prostě hloupost, protože se to prostě nemůže vrátit ta energie, nebo se špatně udržují.

RZ1:

Třeba na ty solární panely se dívám trochu odměřeněji, než nám podávají média. Tam mám kamarádku, která úplně nechápe ten hype z obnovitelných zdrojů a rozumí tomu, tak mě dost ovlivňuje. Já prostě o té udržitelnosti nemám takové povědomí, nejsem do toho tolik zapojená, aby mě každá taková zpráva rozhodla. Asi by to muselo být nějak spojené s politikou, to mnou zarezonuje určitě víc. A tak to jako já vnímám, že když jako slyším nějakou tu zprávu, tak je to spíš jakoby pozitivní, že prostě má se dělat tohle a tohle, takže říkám ok, prostě cpěte to do nás, asi to je potřeba, v pohodě. Kdyby nám na vesnici vyhlásili rozhlasem, že všechno budeme házet do směsi, tak to určitě se mnou dost rezonuje.

Autorka:

Jak bys zhodnotila to, jak média informují o udržitelnosti z pohledu četnosti a kvality?

RZ1:

No určitě se tomu nevěnuje taková pozornost jako třeba politice

Autorka:

Proč ne?

RZ1:

Protože myslím, že pro politiky ani sledující to není zajímavé, protože to je na dlouhou dobu a strašně málo věcí, co je na dlouhou dobu je pro politiky zajímavé, potřebují voliče. Já si myslím, že to je jako i málo akční na ty zprávy. Co by se dostalo z udržitelnosti do hlavních zpráv, tak je, že Greta zase měla nějaký protest. Já teďka taky na ni nemám nejvíce pozitivní názor. Kvůli těm médiím. Protože se o ní hodně mluví... Prostě když je to aktivistka, tak je to vždycky negativní, že jo? Záleží zase, jak to média prostě prezentují. Zase může být díky Gretě něco, co se objeví v těch prvních zprávách. Ale jinak ta ostatní témata nejsou tak akční, jako když třeba spadne bomba nebo se rozšíří nákaza.

Autorka:

Takže kdyby v udržitelnosti byla nějaká závažná informace, jako že na světě už není žádný korál, tak by to bylo asi závažnější.

RZ1:

Ale muselo by tam zároveň být to video, jak ten poslední korál takhle umírá. Ale to trvá dlouho, takže to taky není atraktivní. Politicky určitě ne. Není to každodenní starost. Zároveň je, ale zároveň není. Je to hodně kolektivní starost. Když jdeš volit, tak jsi jeden z 10 milionů. Kdyby to bylo nějak vyhocené, tak by to prostě byla ta událost, která by se dokázala jakoby dostat do médií ten den. Ale takhle je to prostě téma, které je tady dnes a včera bylo úplně stejné.

Autorka:

Tak snad se to nějak změní. Hotovo, děkuji za odpovědi.

Rozhovor č. 17

Autorka:

Tak, co si představíš pod pojmem udržitelnost?

RZ2:

Podle mě něco, abychom nepoužívali věci jednorázově, ale mohli jsme to zužitkovat a nebylo to moc velké plýtvání. A taky optimalizace zdrojů. No, efektivní využívání zdrojů a jejich znovupoužívání.

Autorka:

Pojí se ti ta udržitelnost s nějakou konkrétní oblastí?

RZ2:

Ekologie?

Autorka:

Jaký myslíš, že máš přehled o udržitelnosti, třeba oproti svým vrstevníkům?

RZ2:

Asi lepší.

Autorka:

Teď ti řeknu asi pět pojmů a ty mi řekneš, co to znamená. Začneme emisemi.

RZ2:

Látky, které produkuješ při určitém procesu, takže třeba emise CO₂.

Autorka:

Uhlíková stopa.

RZ2:

No, když teda něco spotřebováš, tak za sebou zanecháváš a máš třeba právě ty emise CO₂ například, tak za sebou necháváš prostě nějakou stopu po té spotřebě.

Autorka:

Green Deal.

RZ2:

To je dohoda, evropská dohoda, že dodržíme, abychom snižovali nevím, jestli se to týká jenom emisí, ale prostě hladiny, aby to globální oteplování nerostlo.

Autorka:

Klimatická změna?

RZ2:

No zima nebyla tak horká.

Autorka:

Cirkulární ekonomika?

RZ2:

No, když někdo vyprodukuje konečný produkt nebo odpad, může se dál zužitkovat.

Autorka:

Odkud se nejvíc o udržitelnosti dozvídáš?

RZ2:

Asi nejvíc sociální sítě, Instagram a pak hodně na LinkedInu. A když mě to zaujme, tak hledám dál na netu. A potom jsem taky psala diplomovou práci, která se tím zabývá. Pak čtu někdy články na internetu. Asi nejčastěji ČT24.

Autorka:

Rozlišuješ mezi tím, jestli je to publicistika nebo zpravodajství?

RZ2:

Já mám prostě mix zpravodajských kanálů. Jako když tam je něco důležitého, tak se tam zobrazí. A je mi asi jedno, co to je za druh zprávy.

Autorka:

Co rozhovory, nebo nějaké podcasty?

RZ2:

Jo, rozhovory mám ráda a asi i o udržitelnosti jsem viděla. Ale nic cíleně, prostě když to na mě vypadne.

Autorka:

V jaké formě ty informace, které o udržitelnosti máš nebo získáváš, tak v jaké formě to nejraději konzumuješ?

RZ2:

Na LinkedInu.

Autorka:

Takže jako text nebo?

RZ2:

Ano, takhle, ano určitě text. Já nemám ráda, když jsou videa, protože jsou různě dlouhá a já chci jenom skenovat text.

Autorka:

No, jak většinou vypadá informace v médiích, která se věnuje udržitelnosti?

RZ2:

Já jsem spíš zaměřená na to, co mě osobně zajímá, jak na tom jsme, co se povedlo zlepšit a případně nějaké nové startupy, které to řeší.

Autorka:

Která konkrétní témata ohledně udržitelnosti považuješ za nejčastěji diskutovaná nebo zmiňovaná v médiích?

RZ2:

Hmm, to je to, co mě zajímá nejvíc, ale potom, co se řeší dost v těch, které sleduji na LinkedInu. Tak tam se řeší dost nakládání s odpadem.

Autorka:

Vybavíš si nějakou konkrétní zprávu, co jsi v poslední době v médiích zaznamenala?

RZ2:

Mně se líbilo, že Francie navrhla zakázat dodávky z fast fashion obchodů jako třeba Shein.

Autorka:

A kde jsi se to dozvěděla?

RZ2:

Na Instagramu. Asi ČT 24.

Autorka:

Jak reaguješ na zprávy, které informují o udržitelnosti, ale jsou v rozporu s nějakým tvým přesvědčením?

RZ2:

Tak já si řeknu, že ta zpráva je možná hezká, ale prostě z toho top levelu pohledu je moc optimistická. Třeba nemůžeš zakázat jádro, protože ho prostě nemáš jak nahradit.

Autorka:

Jak na tebe ty zprávy působí obecně?

RZ2:

Mně přijde hezké, že se lidi snaží v tom angažovat, ale přijde mi, že dokud to nezačnou prostě dělat ty velké korporace, tak pořád to bude jako startupové všechno. Že je hezké, že třeba ESG se začalo víc dělat, ale pořád je to nějaký cost benefit pro tu firmu.

Autorka:

Jak bys zhodnotila, jak média o udržitelnosti informují?

RZ2:

Hm, možná by mohla být širší ta paleta těch témat.

Autorka:

Proč si myslíš, že jsou ta témata zúžená?

RZ2:

Hraje v tom roli cena těch udržitelných věcí.

Autorka:

No a jak se to promítá do médií?

RZ2:

Že lidé jsou cenově citliví a když ta cena bude nízká, tak se o tom budou chtít i víc dozvědět.

Autorka:

Co překáží tomu, že se ty informace nedostávají do tolika médií, že se o tom nemluví tak moc?

RZ2:

Protože to nejsou clickbaity. Tak možná kdyby to bylo nějak... Mně se líbí, když potom třeba ty influencerky ukazují nějaké takové věci, protože mají strašný dosah. Kdyby třeba Nikol Štíbrová něco sdílela a všechny ty maminky potom prostě jedou. Takže možná kdyby ty vzory víc ukazovaly, že nevím, prezident půjde nakupovat do bezobalového obchodu. Nebo Fiala. Myslím, že je to lepší na sociálních sítích hlavně než přes ty mainstreamové. Myslím, že aby lidi se víc toho chytli, tak to musí začít od nějakých těch vzorů.

Autorka:

Skvěle, díky.

Rozhovor č. 18

Autorka:

Začneme první otázkou. Co si představuješ pod pojmem udržitelnost?

RZ3:

Tak určitě nějaký kladný vztah k životnímu prostředí. A aby mohli žít lidi na planetě co nejdéle a chovat se šetrně k životnímu prostředí, protože už tady jsme celkem dost dlouho a civilizace zasahuje až moc do přírody.

Autorka:

Takže máš přímo tu udržitelnost spojenou s nějakou ekologií?

RZ3:

No, spíš takhle k té přírodě, ale samozřejmě to беру i třeba když je minimalismus nebo prostě osobně neporizovat si zbytečné věci a nějak užívat to, co už máme nebo mám dědit třeba věci, oblečení.

Autorka:

Jak bys hodnotila svůj přehled o udržitelnosti? Jak myslíš, že na tom jsi třeba v porovnání se svými vrstevníky?

RZ3:

Že bych koukala na nějaká videa nebo poslouchala podcasty úplně o udržitelnosti, tak to nedělám. Spíš prostě, co si myslím, že je udržitelné, tak dělám. A když je nějaký článek, tak si něco přečtu, ale nevyhledávám to úplně.

Autorka:

To jsi mi moc neodpověděla na otázku. Máš o udržitelnosti určité povědomí, informace. Jak myslíš, že jsi na tom v porovnání s vrstevníky.

RZ3:

Jo, tak teď mám třeba příklad ze spolubydlení a vidím, že holky jsou líné skoro i třídít. A to jsem já jediná na bytě, kterou to vyloženě štve, když nejsou schopné rozdělit materiály na kelímku. Ze začátku jsem to dělala po nich a někdy se snažím, ale to prostě nejde. Aspoň třeba takové recyklování, teda třídění odpadu, to jsem naučená. Takže to zrovna jo. A pak taky nenakupuji ve fast fashion, třeba když to zrovna potřebuji, tak jdu do nákupáku.

Autorka:

Dobře, tak teď ti řeknu pět termínů a pokusíš se mi popsat, co to znamenají. Začneme zlehka klimatická změna.

RZ3:

Vím, že to není jenom oteplování, ale na druhé straně jsou to extrémní výkyvy teplot. Kde dřív bývalo pár stupňů mínus, tak tam jsou extrémní zimy a zase někde extrémní teploty. Takže prostě klimatická změna je o tom, že se mění podnebí.

Autorka:

Co jsou to emise?

RZ3:

Emise je nějaký limit, nad který nemůžeš jít. Už EU vydává emise a musí se držet nějakých stanov. Slýchám o tom často, ale je těžké to vysvětlit. Někdy strop.

Autorka:

Uhlíková stopa.

RZ3:

V atmosféře máme CO₂ a tím, že se vyrábějí ještě další a další věci, tak všechno vydává ještě víc CO₂, který je v nadmíře a to je špatně.

Autorka:

Co je Green Deal?

RZ3:

Tak to je snaha o to udržet a začleňovat zelené zákony. Aby se státy a lidi chovali šetrněji k životnímu prostředí. A asi je to hlavně EU.

Autorka:

A poslední, cirkulární ekonomika.

RZ3:

Ty jo. My jsme tady měli přednášku, ve škole. Naskočila mi asociace, jako shareovat nějaké věci s ostatními, aby se to mohlo jako do kolečka používat a nevyrábět a nekupovat nové.

Autorka:

Vědomostní část máme za sebou. Odkud se o udržitelnosti dozvídáš nejvíc?

RZ3:

Vyloženě, že bych sledovala nějaké účty, tak jako ne. Ale tak prostě nakupuju z druhé ruky, takže vím, že tam jde o udržitelnost, nebo knihy se také předávají použité. Knihobot. Takže spíš vyloženě pak nějaké konkrétní brandy nebo značky, ale že bych četla. Ale mám knížku Eco Friendly, co jsem si přála před pár lety k Vánocům. Jak jsem říkala, když na mě vyskočí nějaký článek, že mě zaujme ten název, tak si třeba na to kliknu, ale moc často úplně upřímně říkám, že to není. No a vlastně jsem naučená z domova. Jako recyklace a minimalismus.

Autorka:

Co nějaké zdroje těch informací?

RZ3:

Koukala jsem v poslední době teď na Nesněženo, jakože v Praze prostě nějaké levnější varianty jídla, ale teda ještě jsem to nezkoušela. Takže i takhle třeba k jídlu. Když třeba Jsem v obraze něco přidává o udržitelnosti, tak si to přečtu. Něco i ČT24.

Autorka:

Takže nechodíš cíleně za těmi zprávami?

RZ3:

Ne, to nedělám.

Autorka:

Vzpomeneš si na nějaké médium, ve kterém čteš články?

RZ3:

No, tak to ČT24, Aktuálně si někdy pročítám, nebo Seznam Zprávy. Ale jako přes socky. Nechodím přímo na ně.

Autorka:

Sleduješ nějaké zprávy o udržitelnosti v televizi?

RZ3:

Asi úplně ne.

Autorka:

Co třeba tisk?

RZ3:

Když mám v ruce nějaký časopis, tak tam asi bývá nějaký článek. Měla jsem v ruce párkrát Reflex. Ale vlastně si nevzpomenu, jestli tam bylo něco k udržitelnosti.

Autorka:

Co rozhlas nebo podcasty?

RZ3:

No, na tohle téma dobrovolně sama ne, to spíš nějaké seberozvojové.

Autorka:

Když na tebe vyskočí ten článek, rozlišuješ mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika? Jestli je to třeba komentář, nebo spíše jdeš po prostých faktech?

RZ3:

Spíš asi ten komentář a názor nějakého profesionála, co mi to vysvětlí. Číslo fajn, ale zapomínám je.

Autorka:

V jaké formě máš nejradši tu zprávu o udržitelnosti? Článek, video, pár bodů, reels...

RZ3:

Tyjo, to teď, jak jsi řekla reels. Tak jsem si vzpomněla na jednu holku. Já ji nesleduju, ale párkrát to na mě vyskočilo. Taková blondýnka česká, něco jako Sto buněk.

Autorka:

Myslím, že je to Shlukbuněk a jmenuje se Róza.

RZ3:

Jo, no, přesně. Už jsme se o tom bavili i ve škole.

Autorka:

Zpět k tomu oblíbenému formátu.

RZ3:

Ono je to těžké, když se tomu úplně nějak nevěnuju, ale tak teda reels od teď začnu sledovat víc. Ale asi je pro mě nejlepší třeba čtení článku prostě jako na webu někde, nebo nějaký post.

Autorka:

A možná teď mě teda napadá, je rozdíl mezi tím, když je celý ten článek o udržitelnosti, nebo ta informace je třeba v tom textu schovaná?

RZ3:

No, tak asi je pro mě zajímavější, když je to součást nějaké jiné informace, že to k tomu jakoby vybízí.

Autorka:

Tak jo, teď si prosím tě představ nějaký třeba ten článek, kde se informuje o udržitelnosti. Jak to vypadá, jakou to má tonalitu, nebo čemu se věnuje, jestli jsou tam třeba víc data, nebo to víc jde na emoce.

RZ3:

Já už jsem dlouho nečetla nic takového, ale co jsem většinou četla, tak to asi nejde přes ty emoce. Jestli by to tam začaly na mě zase tak hrát, tak asi mě to trošku zarazí a možná zastaví. Nebo záleží, jaké téma, možná bych někdy přestala radši číst. Ale jako často si řeknu, že já jako jeden člověk to nikdy nespasím, můžu přidávat a dělat samozřejmě něco nejvíc, co si myslím, že je tak jako v pořádku, ale nebudu se úplně zase na druhou stranu omezovat. Takže musí to být takovou hezkou formou jako nějaký příběh a ukázat to na nějakém příkladu nebo mít tam prostě něco podloženého výzkumem, ale to je taky tak jako těžké.

Autorka:

A to je podle tebe jako ideální zpráva, jak by vypadala, anebo jak vypadají? Jak podle tebe skutečně vypadají?

RZ3:

Noo, tak asi vypadají, které čtu já, to mě baví.

Autorka:

Říkala jsi, že bys to v nějakém případě nečetla, nebo bys to vypla, kdy by to bylo?

RZ3:

Kdyby to bylo moc drastické, chystá se apokalypsa. To nechci číst.

Autorka:

Jak na tebe všeobecně ty zprávy o udržitelnosti působí? Vybavíš si nějakou konkrétní emoci nebo právě tu tonalitu?

RZ3:

Působí to na mě tak trošku matoucím dojmem, protože někdo se o to extrémně snaží a zároveň vím, že strašně lidí a států nic nedělají a ten balanc se pak ztrácí nebo že tam ani není žádný balanc. Takže si říkám, že by to chtělo nějak se zaměřit celosvětově, ale nevzdávám se a dělám ty věci, co sama dělám a co můžu, i když to není nějak extrémně hrdinské. Možná proto mě ani tolik to téma nezajímá, protože vím, že jsou tady dva tábory a nevyřeší se to během posledních pár let. Je to rozběhnuté, ten kolos.

Autorka:

Myslíš, že by v tom nějak média mohla pomoci?

RZ3:

Média mají obrovský vliv, takže když to bude edukativní formou, nebo kdyby se to už začalo řešit na školách. Tak jo. Mě třeba bavila nezkreslená věda, komentoval to Liška. Tak takhle by to bylo přínosné.

Autorka:

A myslíš, že v tom aktuálně média dělají dostatek?

RZ3:

Ty jo, asi úplně ne, nebo já nevím, já prostě... Jak to vlastně nesleduji, tak to úplně samo na mě nevyskakuje. A mohlo by to být asi, mělo by to mít širší rozsah. Nebo mě napadlo místo reklam, billboardů, tak třeba i takové veřejné prostředí, tak spíš edukovat, než to cpát produkty a reklamami.

Autorka:

Skvěle, máme hotovo, děkuju moc.

Rozhovor č. 19

Autorka:

Moje první otázka je: co si představuješ pod pojmem udržitelnost?

RZ4:

No, tak já to vnímám hodně v tom energetickém smyslu slova, protože to částečně studuju. Ale obecně to asi znamená, abychom používali věci třeba, které nejsou nějak hodně špatné pro planetu, ale abychom byli ekonomicky furt schopní konkurovat zbytku světa. Třeba u nás konkrétně v Evropě, abychom tu planetu neničili moc, ale když ty věci potřebujeme, tak je udělat nějakou cestou nejmenšího odporu. Nevím, jestli odpovídám dobře, ale...

Autorka:

Špatná odpověď neexistuje. Máš to teda konkrétně spojené přímo takhle s tou ekologií, nebo může být udržitelnost i něčeho jiného?

RZ4:

Jako primárně to mám spojené s tím. Když se to řekne, tak to je první, co mi naskočí.

Autorka:

Jak bys hodnotil svůj přehled o udržitelnosti třeba v porovnání se svými vrstevníky?

RZ4:

Tak určitě záleží, v jakém oboru, v jakých ohledech. Možná lehký nadprůměr. Možná. Jako v té ekologii samotné, co se týče nějakých spotřebních věcí nebo tak, tak tam si myslím, že budu horší. Co se týče těch techničtějších věcí a električky, tak tam bych měl být nad.

Autorka:

Ted' ti řeknu pět termínů a zkus mi prosím definovat, co znamenají, dobře? Začneme zlehka; klimatická změna.

RZ4:

Tak naše planeta se nějak mění a způsobuje to nějakou klimatickou změnu. Takže, já nevím, například teplota, různé změny proudů v moři třeba a podobné věci.

Autorka:

Co jsou to emise?

RZ4:

Každá věc, která se vyrobí nebo nějak funguje, tak má nějakou emisní stopu. Takže když jede auto, tak má nějaké emise. Ať už je elektrické nebo spalovací. I tenhle stůl, tak má nějaké emise. I my máme vlastně nějaké emise, si myslím.

Autorka:

Co je to uhlíková stopa?

RZ4:

Tak no, v podstatě jsem to podle mě definoval v předchozí otázce, takže to padne možná i na tohle. Jako úplně to samé to nebude, ale nedokážu to definovat líp, aby to fungovalo. Takže nechme stejný na obou a v jednom jsem se trefil.

Autorka:

Green Deal.

RZ4:

Jo, no tak... To nevím, jestli je to jen v rámci Evropské unie, ale prostě některé státy se rozhodly, že udělají Zelený pakt a v tom definují nějaké kroky, určité, ať už víc nebo méně, které by měly pomoci v boji proti klimatickým změnám.

Autorka:

A poslední, cirkulární ekonomika.

RZ4:

Ok, tak to bude horší. Slyšel jsem ten pojem. Tak to bude něco jako cirkulovat, točit. Ekonomika, něco s tím spojené, že možná s výrobky, že pořád jako nebude... prostě otáčím pořád a nevím, nedokážu definovat.

Autorka:

Dobře, tak ta bolestivá část už je u konce. Odkud se nejvíc dozvídáš o udržitelnosti? Kromě školy samozřejmě.

RZ4:

Tak něco si přečtu na Instagramu určitě. Někdy Facebook. Jako nějaké věci, které sleduji, tak o tom tam mluví. Ale když mě něco pak hodně zajímá, tak si to prostě najdu samostatně, protože v těch médiích mi to přijde strašně zkreslené. Že ty věci jsou prostě často uváděny bez kontextu a jsou to prostě podle mě často nesmysly. Kdyby si dali víc práce a uvedli celý kontext, tak to dává mega smysl.

Autorka:

Dokážeš si vybavit nějaký konkrétní profil, který sleduješ o udržitelnosti? Nebo který na tebe vyskakuje kvůli algoritmům třeba?

RZ4:

Jako čistě o udržitelnosti nemám profil, ale třeba ať už ČTéčko, tak ty tam o tom něco mají, nebo Politika (nejen) pro mladé, ty tam taky o tom něco zpracovávají. Já těch profilů mám několik, ale neznám jejich jména, tak nevím.

Autorka:

Sleduješ nebo konzumuješ nějak tyhle informace v televizi?

RZ4:

Na televizi skoro vůbec nekoukám.

Autorka:

Říkal jsi, že si jdeš cíleně hledat nějaké články, kam pro ty informace chodíš?

RZ4:

Tak jako, ať se to někomu líbí nebo ne, tak Wikipedie je pořád docela dobrý zdroj. Nebo se proklikám přes něco a pak jdu kolikrát do nějakých studií, třeba na diplomové práce, bakalářské a tak. Když už něco chci teda vědět, tak tohle je podle mě nejrozumnější cesta.

Autorka:

A nějaký z těch mainstreamových médií?

RZ4:

Z mainstreamových? Moc ne, no. Jenom to ČT24 a někdy iRozhlas.

Autorka:

Co informace z tisku?

RZ4

Jako fakt ne. Ani časopisy, ani noviny.

Autorka:

A ještě taková zvláštní kategorie, udržitelnost v reklamě? Vybavíš si něco, že by na tebe vyskočila udržitelnost v reklamě?

RZ4:

Jako často tam skáče, že recyklujeme 90 % něčeho nebo takhle, ale jinak moc ne.

Autorka:

Když čteš nějaké ty články, rozlišuješ mezi tím, jestli je to zpravodajství nebo publicistika?

RZ4:

Ne.

Autorka:

Je ti to jedno?

RZ4:

Jako nikdy jsem to neřešil, takže asi sympatičtější je mi zpravodajství, protože je většinou věcnější mi přijde. Ale prostě najdu nějaký článek, tak si to přečtu, když mi přijde, že tam píšou hlouposti, tak si to nějak dohledám a zkusím jít za tím víc, anebo si řeknu, že to je blbost a neřeším to. Ale vyloženě rozdíl tam moc nehledám.

Autorka:

Vysvětlíš mi víc ty své reakce na to, když je podle tebe zpráva hloupá?

RZ4:

Když mi někdo pošle nějaký článek ze Seznamu, tak my se s tím s kulkami bavíme. Když tam píšou něco o tom našem oboru a jsou to hlouposti, tak si to sdílíme. A prostě si třeba přečteš prvních pár odstavců a řekneš si, že ti to přijde divný, tak pak jdeš dál, jdeš někam si to ověřovat a pak zjistíš, že tam nepsali lež. Nicméně, prostě úplně bez kontextu, bez ničeho, takže je to vlastně bulls*it. Statistika je mocná věc a dokáže spoustu těch zpravodajských věcí zjistit, ale není to asi v rozporu s tou udržitelností, jenom třeba nějaká, ať už reklama fosilních nebo zelených zdrojů, že prostě komu se to hodí.

Autorka:

Možná teda ty zprávy taky zakomponovávají tak, aby to bylo pochopitelnější pro ty čtenáře? Že kdyby tam prostě vysadili všechny ty zprávy, nebo ty informace, tak to asi nepochopí ti méně zaujatí lidé, nebo?

RZ4:

A to nemusí být konkrétní věci, ale třeba, já nevím. Někdo chce propagovat zelené věci, třeba obnovitelné zdroje, jako energie, tak tam napíše, že se dotují méně než fosilní, třeba. Takže pak z toho vyplývá, nebo člověka napadne, že na to, abych si ohřál kávu, tak více se bude dotovat, když to půjde z fosilního paliva než z obnovitelných. Nicméně je to třeba počítat na poměr vyrobené energie, to tam neberou. Že prostě ze zelené máš, já nevím, 10 % plácnu, zbytek máš z těch fosilních. No, takže je logické, že víc dotací půjde na těch 90 %. A už se neporovnává ten poměr, jakože nějaký úplně jednoduchý příklad, že to tam prostě nenapíšou, že to je nějaký nepoměrný, že je jenom čistě finance. To je jako jeden takový konkrétní jednoduchý příklad, kde se to dá asi hezky ukázat, že prostě člověk si tu informaci upraví tak, aby se mu to hodilo vždycky. Mně přijde.

Autorka:

V jaké formě máš nejraději tu informaci o udržitelnosti podanou?

RZ4:

Reels jsou dobré, rozhodně. Je to zabiják času, ale je to dobré, baví mě to. A mám rád stručné body, ty jsou výstižnější. Když je to stručnější, krátké a jsou tam vypíchnuty ty důležité informace.

Autorka:

No ale pak se zapomíná právě na ten kontext, ne?

RZ4:

No nemusí nutně, stačí tam napsat, já nevím, bylo tolik dotací na tolik, bylo tolik dotací na tohle.

Autorka:

Představ si, jak informace o udržitelnosti v nějakém konkrétním médiu vypadá. Co obsahuje v tvé představě, jaká je?

RZ4:

Je zelenou barvou. Je tam nějaký prvek zelené barvy. Ta zelená mě tam úplně bije do očí.

Autorka:

A je to špatně?

RZ4:

Ne, ne, ale jenom to mám s tím prostě spojené. A když je tam něco kladně, tak je to zelenou, záporně červenou, a tak si to vybavuji, nebo představuji si to, jako třeba posty na Instagramu nebo takhle, když je to přátelské a takhle zelené, když ne, tak červené, vždycky mi to přijde. Nebo hodně často.

Autorka:

Jakou má ta zpráva většinou tonalitu nebo na co se zaměřuje třeba? Jestli je to spíš vedeno negativní cestou nebo přes nějaká řešení?

RZ4:

Přijde mi, že řešení se moc nenabízí. Že většinou v těch zprávách jsou jenom konstatování toho, že to je v *iti.

Autorka:

Jak všeobecně tedy na tebe ty zprávy působí?

RZ4:

Spíš jsou negativní, si myslím. Ale když už je něco pozitivního, tak to je hodně vidět, si myslím. Ale těch věcí asi nebývá tolik. A když už jsou, tak většinou jsou méně důležité. Je hezké, že se udělá nějaký konkrétní výrobek, který je super, ale je jen jeden prostě. Takže je to super samozřejmě, ale v nějakém finálním součtu je toho méně, si myslím.

Autorka:

Jaká témata si myslíš, že se nejčastěji v médiích takhle diskutují o udržitelnosti?

RZ4:

Recyklace, energie.

Autorka:

Jaké téma nejvíc zajímá tebe?

RZ4:

Ta energie asi. Nebo obecně výroba nějakých prvků pro tu elektřinu. Prostě co mám spojené se školou.

Autorka:

Vzpomeneš si teď na nějaký ten konkrétní příspěvek v médiu, co jsi naposledy konzumoval?

RZ4:

Vůbec. Vlastně já to docela recykluji tady, co mi přijde.

Autorka:

Takže si ani kvůli tomu nepamatuješ, co bylo za zdroje, jenom víš, že ta informace prolétla.

RZ4:

Někde mám v hlavě asi uloženou informaci o klukovi na Instagramu. On mluví o různých zdrojích obnovitelné energie, tak to byla nějaká nová forma větrné elektrárny, která mi přišla úplně o ničem, ale byla to vlastně zpráva.

Autorka:

Jak hodnotíš četnost nebo kvalitu toho, jak média informují o udržitelnosti?

RZ4:

Četnost je podle mě relativně v pohodě. Že i když toho není dost, tak si myslím, že nemůže to být jenom tohle. Ale kvalita si myslím, že není moc dobrá.

Autorka:

Proč si myslíš?

RZ4:

To zkreslení, jak jsem říkal. Prostě nemám to rád, když se ty věci zkreslují. Muselo by to být zpráva o něco delší, ale že prostě nelíbí se mi ten styl, kterým to podávají většinou.

Autorka:

A co myslíš, že by tomu pomohlo?

RZ4:

No ten kontext. Protože pak někomu se to líbí třeba ta zpráva, protože to přesně sedí pro něj. Taky ty titulky jsou prostě úplně takové... Že kolikrát, když si přečteš zpětně ten článek, tak to začíná dávat smysl. Ale že hodně lidí si přečte titulek a tím se dozvěděli všechno, co potřebují vidět. Pomohla by tomu třeba nějaká společenská změna, nebo vzdělávání, aby to celé nestálo jen na těch médiích. Jo to by bylo fajn. Ale budeš mít lidi, kteří to budou totálně odmítat. Ale bylo by fajn to nějak zmiňovat celkově, ať už v odborných předmětech na střední nebo na základce, když máš nějaký trošku techničtější školy, tak třeba klidně v chemii, když se něco vyrábí, takže to nějakou tu stopu má.

Autorka:

Takže implementovat to téma do jiných oborů.

RZ4:

Spíš než jakoby zavádět nějakou ekologickou nauku, tak spíš to implementovat do toho, že já nevím, ať už je to třeba občanka nebo zemák, že se převáží něco třeba z Argentiny k nám jakoby hezký, ale že to je úplně pro životní prostředí prostě blbě.

Autorka:

Ty máš zkušenosti z toho, jak se vnímá udržitelnost na vesnici i ve velkoměstě. Je mezi tím nějaký rozdíl?

RZ4:

Tak záleží, v jakém jsi okruhu lidí. Tak prostě podle toho, jak jsou lidi inteligentní, co studují, anebo jaké mají životní zkušenosti. Ani to nemusí být nutně vesnice, město, ale když to jsou třeba řemeslníci, tak ti prostě jsou hodně skeptičtí vůči elektrověcem třeba.

Autorka:

Jak by v tom mohla pomoci média? Třeba ve zvýšení toho povědomí o tématu.

RZ4:

Víc podporovat lokální média, možná, anebo nějaká témata, která jsou pro lidi v určité oblasti důležitější. Že prostě zemědělce na vesnici úplně nezajímají, já nevím, plastová brčka. Akorát je to naštvě, že se zakáže něco, co má strašně malý dopad. Pak prostě vidí něco zeleného a jsou hned proti tomu, automaticky. Nebo objímači stromů. Dělají tomu tématu spíš špatnou pověst a pak se není čemu divit, že takoví lidé kroutí očima...

Autorka:

A jdou vlastně proti tomu, pro co bojují.

RZ4:

A to jde vlastně i na té vesnici, takže tam třeba mají zkušenost s těmi objímači. Když jsou to lesáci nebo takhle, a prostě dostanou povel tak vytěžte tohle, tak to prostě jdou vytěžit a neptají se. Jakože přiváže se jim tam nějaký člověk, tak to musí řešit. A pak jsou jakože vidí něco zeleného a hned jsou naštvaní...

Autorka:

Děkuju za zajímavý konec, jsme hotovi!

Rozhovor č. 19

Autorka:

Začneme? Co je podle tebe udržitelnost?

RZ5:

No, abychom neničili prostředí a neplýtvali zdroji. Pak to mám spojené asi s nějakou výrobou teď se dost kolem mě řeší oblečení. Prostě je to o přírodě a jak ji neničit.

Autorka:

Jak bys zhodnotil svůj přehled o udržitelnosti?

RZ5:

Myslím si, že docela dobrý.

Autorka:

Řeknu vždy nějaký termín a zkus ho prosím definovat. Klimatická změna.

RZ5:

To se děje teď, mění se životní podmínky, podnebí a tak.

Autorka:

A co jsou emise?

RZ5:

Nezdravé látky, které vypouští třeba auta do vzduchu. Asi nejvíc CO₂, pak třeba metan.

Autorka:

Co je to uhlíková stopa?

RZ5:

No, každý člověk tím, jak žije, tak vypouští ty plyny. Takže to asi bude to množství?

Autorka:

Green Deal?

RZ5:

To je nějaký zákon, co dělá Evropská unie, aby nebylo tolik emisí. A vydává příkazy, co mají státy dělat, aby toho dosáhly.

Autorka:

Cirkulární ekonomika?

RZ5:

Že bychom měli věci používat, dokud to jde a jakoby s nimi cirkulovat.

Autorka:

Super, díky. Odkud se nejvíc dozvídáš o udržitelnosti?

RZ5:

Asi Instagram. A pak si o tom povídáme s kamarády.

Autorka:

Vzpomeneš si na nějaký konkrétní profil?

RZ5:

Asi ne, spíš když to tak na mě přijde... Prostě když mě to zaujme na feedu. Když scrolluju.

Autorka:

Máš nějaké preference, co tě spíš zaujme? Jak nejradši tohle téma v médiích konzumuješ?

RZ5:

Asi nějaké krátké video s poznámkami, které si pak můžu přečíst. Nerad koukám na celá, to je moc dlouhé...

Autorka:

Když k tobě ta informace v nějakém zpracování přijde, jak vypadá? Čemu se často věnuje?

RZ5:

No že jsme všichni v pytli, hodně straší, ale řešení žádné.

Autorka:

Jak to na tebe působí.

RZ5:

Vždycky se mi zvedne tep! Nelíbí se mi o tom číst. Ale tak to je asi normální.

Autorka:

Jaké konkrétní téma myslíš, že se v médiích nejčastěji objevuje?

RZ5:

Teď dost energie a obnovitelné zdroje atd., jak je to drahé, jako ty neobnovitelné. Přitom se to podle mě jenom musí nějak víc rozšířit, to, že je to dobré pro přírodu.

Autorka:

A jaké téma nejvíce zajímá tebe?

RZ5:

Asi nic konkrétního. Teď trochu možná to oblečení, kde se šije atd.

Autorka:

Vzpomeneš si na nějaký příspěvek, který se tomu někdy teď věnoval?

RZ5:

Tyjo, to netuším, je těch zpráv hodně, těžko si je pamatovat.

Autorka:

Co zprávy, které jsou proti udržitelnosti, jak na tebe působí?

RZ5:

Jakože přečtu si to, zakroutím očima a jdu dál. To nepobírám, jak něco takového ještě může existovat...

Autorka:

Uloží se v tobě ta informace nějak?

RZ5:

Spíš si řeknu, jak tohle někdo může jako napsat. Ale to se neděje moc.

Autorka:

Jak bys zhodnotil to, jak média o udržitelnosti informují?

RZ5:

Je to bída. Na to, jaká je situace, je toho málo... Chtělo by to dávat nějakou naději. Udělat ty zprávy nějak zajímavé pro lidi i pro média. Jako ono to zajímavé je, ale není to vidět, to je problém, je to málo aktuální. A není to vidět hned. A hlavně ne v Česku.

Autorka:

Děkuji.

Rozhovor č. 21

Autorka:

Co si představíš pod pojmem udržitelnost.

RZ6:

Jak dělat věci, abychom mohli dělat věci stejným způsobem do nekonečna, nelikvidovali si naše životní prostředí, kde žijeme, nebudu si, nevím, v pokoji vrtat do zdi, protože by to nebylo udržitelný, protože by pak tam byla díra.

Autorka:

To spojení s ekologií je nějak důležité?

RZ6:

Jo, s tím si to pojím nejvíc. Ale asi to může být ve všem. Se vztahy třeba, nevykořisťovat věci.

Autorka:

Jak bys zhodnotil svůj přehled o udržitelnosti?

RZ6:

Myslím, že snad dobrý.

Autorka:

Ted' ti řeknu pár pojmů a ty mi řekneš, co znamenají, ano? Nebo co si myslíš, že znamenají. Klimatická změna.

RZ6:

Dlouhodobý proces, jak se mění naše klima, může za to třeba oxid uhličitý.

Autorka:

Co jsou to emise?

RZ6:

Procesy a věci vypouštějí různé produkty, které mohou být emise, metan a CO₂ do životního prostředí, plynné a různé další.

Autorka:

Uhlíková stopa?

RZ6:

Kolik člověk svou činností vyprodukuje CO₂ celkově.

Autorka:

Green Deal.

RZ6:

Název evropské transformace, kde státy dostávají peníze, že udělají svou ekonomiku zelenější.

Autorka:

Cirkulární ekonomika?

RZ6:

Způsob, jak mít nulové emise. Aby věci cirkulovaly a využíváme je znovu. Nespotřebováváme nové a nové nevyrobíme.

Autorka:

Odkud se nejvíce o udržitelnosti dozvídáš.

RZ6:

No, něco pobírám od rodiny. Protože mamka a brácha mají vystudovanou biologii. Na druhou stranu to bude Instagram, ale tam je to jako nevědomky. Mám tam hodně slepé místo v tom, kolik informací sbírám z Instagramu. Protože si myslím, že to bude málo, ale reálně to bude vlastně docela dost. A pak primárně čtu Deník N a Respekt, někdy web ČT. Minimálně Respekt má na tohle téma a změnu klimatu často nějaký článek.

Autorka:

Zvládneš říct konkrétní profil na Instagramu?

RZ6:

To je právě to. Vím, že ty informace sbírám, ale nevím, odkud přesně. Asi Konsent.

Autorka:

A k tomu Respektu a Deníku N. Čteš je v tištěné, nebo online verzi?

RZ6:

Mám Respekt předplacený, ale čtu ho na internetu.

Autorka:

Co nějaká videa?

RZ6:

Joo, na YouTube sleduju nějaká edukační videa. Martin Rota, Kunst Gesagt, Kovy.

Autorka:

Ti všichni mluví o udržitelnosti?

RZ6:

Mimo jiné, také se toho dotknou. Třeba to Kunst Gesagt je hodně takový science youtubový kanál, který dbá na tu udržitelnost.

Autorka:

Co televize? Podcasty a rozhlas?

RZ6:

Ne.

Autorka:

Rozlišuješ v člancích mezi tím, jestli je to publicistika nebo zpravodajství?

RZ6:

Jo, snažím se, vím, že Respekt je většinou publicistika a nějaké názory a Deník N je spíš zpravodajství a mají to dobře odlišené.

Autorka:

Co je nejpříjemnější forma, jak ty informace v médiích konzumuješ?

RZ6:

Článek. Sleduju třeba i reels, ale tam nemám většinou zpravodajské věci, na to mám ta jiná média.

Autorka:

Jak vypadá informace o udržitelnosti v médiích? Jakou má třeba tonalitu, co řeší.

RZ6:

Jsou to nejvíc dooms day věci, oteplujeme se rychleji, ale zároveň je tam, že nic neděláme. A je to hodně názorové, jsou tam data, ale i názory, že je to špatné.

Autorka:

Jak to na tebe působí.

RZ6:

Jsem z toho smutný, je to negativní.

Autorka:

Jaké konkrétní téma se v médiích nejčastěji objevuje?

RZ6:

Globální oteplování. Ale někdy je tam ohledně řetězců a jak konzumujeme a Temu a jak je to šílené, že si takhle levně posíláme věci. Konzumerismus asi.

Autorka:

Jaké téma nejvíce zajímá tebe?

RZ6:

Asi nemám žádné konkrétní, které by mě extra bralo.

Autorka:

Vzpomeneš si na nějaký konkrétní článek v poslední době, který se tomu věnoval?

RZ6:

Respekt, o tom Temu. A pak v Deníku N, že se planeta otepluje rychleji, než jsme čekali. Ale nečetl jsem ho, jen titulek.

Autorka:

Máš nějaký mindset ohledně udržitelnosti. Jak se stavíš ke zprávám, které ti ho rozporují.

RZ6:

V poslední době jsem nečetl nic takového, že nemáme problém. Možná je to výběrem médií, která čtu. Ale říkám si, jestli jsou jako ta média slepá.

Autorka:

A co v rámci té udržitelnosti? Když nějaké téma podporuje udržitelnost, ale vymyká se tvému přesvědčení v nějakém směru.

RZ6:

No, říkám si, jestli to všechno, co děláme jako jednotlivci, má nějaký smysl, když jsou tady ohromní polluteři. Kolik toho udělám já, když budu kupovat bio věci a recyklovat atd.

Autorka:

Informují média o udržitelnosti dostatečně a kvalitně?

RZ6:

Média, co sleduji já, tak ano.

Autorka:

A všeobecně?

RZ6:

Mohly by asi víc, aby to bylo v podvědomí. Ale chápu, že lidi nepotřebují tolik negativních zpráv. Ale nevím, jak informovat v pozitivním světle o něčem, že za deset patnáct let tady nebudete moc žít.

Autorka:

Co by tomu pomohlo?

RZ6:

Víc řešení, naděje, že se to zlepší.

Autorka:

A proč o tom tolik neinformují, podle tebe?

RZ6:

Je to kontroverzní téma pro některé skupiny obyvatel, začínají na to být alergické a nelíbí se jim to.

Autorka:

Děkuji.